2+1

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

СВЕТ арадувл 1923 шера денз

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областной Грозненски городской комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

№ 70 (2695)
Ера
30
август
1962 шу
Мах 2 кеп.

ХЬАМСАРА ХЬАЬШИЙ

ЧІоагІа безбаь тІаийцар Нохч-ГІалгІайчен партийни, советски, общественни организацей викалаша, республикерча писателаша, поэташа, журналисташа 27 августе Грозне кхаьча хьамсара хьаьший — вошал долча Туркменистана писателаш.

Духьала бахараша моаршал хьаттар Туркмене яздархой Союза председателага романистага Сейтаков Бекега, правлене секретарага Мухтаров Гусейнага. Хьаьшашта юкъе ба Туркменистана Коммунистически парте ЦК пропагандаи агитацеи отдела заведующи И. Ходжаев, цІи хеза поэташ Сейтлиев Кара, Атаджанов Ата, Курбаннепесов Керим, Эсенова Тоушан, Сеидов Мамед, Ковусов Анна, критик Вельмурадов Байрам, писатель Аборский Алексей. Грозне баьхка ба Москвера писателаш Полтарацкий Виктори Жуков Владимири.

28-ча августа Туркменера литератораш тІаийцар Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме. Безамерча беседа юкъе дакъа лаьцар республика Лакхехьарча Совета Президиума председатела И. А. Алмазова, КПСС обкома хьалхарча секретара А. С. Трофимова, республика Министрий Совета председатела М. Г. Гайрбекова, Туркменера баьхкача вай хьаьшаша, Нохч-ГІалгІайчен писателаша.

Цул тІехьагІа писателаш шин группах бекъа а бенна Наурскии Советскии районашка баха хилар.

29 августа Туркменера литератораш «Ленинан некъ» яхача газета редакце вІашагІкхийтар Грознерча журналисташца, писателашца. Нн. И. Ходжаевеи, Б. Сайтаковеи къамаьлаш даьчул тІехьагІа Туркменерча поэтий нохчий меттала яьха стихаш йийшар нохчий поэташа.

Цул тІехьагІа хьаьший ЦРМЗ, «Красный молот» яхача заводашка баха хилар.

Сарахьа Кирова цІерахча парке ахканарча театре туркменски литература сайре хилар. Дакъа лоацаш туркменски писателаш а болаш. Нохчийи гІалгІайи меттала яьха туркменски яздархой произведенеш йийшар Нохч-ГІалгІайчен писателаша.

Беза хьаьший тахан дІабахар Кабардино-Балкаре.

Сурта тІа: Туркменерча хьаьшашца Грозне вІашагІкхетар.

КЕРДАЧА ДЕШАРА ШЕРА—КЕРДА ТОЛАМАШ!

КПСС Программа тІа дІаяздаьд: **«Коммунистически сакхетам бола, дуккха дийша бола, физически а иштта хьаькъалца а къахьега, общественнии паччахьалкхенни вахара тайп-тайпарча доакъошка а, Іилмаи культураи даькъе а хьинаре болх бе могаргдола нах кхебари кийчбари чулоацаш да коммунизмага довлар»**.

Цу дешаша хьагойт къона тІехье коммунистически кхетамца хьалкхеяра вай парте мел йоакхо ю. Вай республике кердача дешара шера 451 школе дешаш хургда 1 79 562 бер. Доккхий балхаш даьд халкъа образоване органаша, школай директеша, коллективаша, партийнии советскии организацеша, общественносто школаш кердача дешара шерага кийчъеш. школаш тоаеш, цар материальни база шеръеш, деша ха йола бераш чуозаш, хьехархой дІанийсбеш. Дешара шерага къаьстта дикагІа кийчо яьй Наурски, Гудермесски, Урус - Мартана, Наьсарен, иштта кхыйолча а районаша, Грозне.

Массанега бархІ шера дешийтара закон долалу укх шера 1-ча сентябре. «БархІ шерарча школашта — шерра никъ» — изштача девизаца яьй кердача дешара шерага яь кийчо. Духхьал бархІ шерара школа 192 я республике. Школа эргаяккхар хилац вывеска хьалтехай аьнна. Ши шу хьалха денз хьалйоал Сунженски районерча Красно-Октябрьски школа бархІ шерара школа я аьнна йола вывеска. Бакъда, укх шера мара цох бархІ шерара школа хилац. Иштта деррига эшаш дола кхоачамаш доацщашехь хьайийлай бархІ шерара школаш Ножай-Юрта, Шаьла, Надтеречни, Советски, кхыйолча районашка.

Эргайоахача школашта эш материальни база, классни цІеношь, программаш, иштта кхыдараш.

Кердача дешара шера кердача. лакхерча лагІа тІа доаккхаргда дешархошта тайп-тайпара Іилмаш Іомадара а коммунистически сакхетам балара а гІулакх, школай вахарцара бувзам чІоагІбелга. Производства гІулакхаши политехнически знанеши Іомаярал совгІа городашкарча а юрташкарча а бераша 32 совгІа тайп-тайпара говзалаш Іомаергья. Юрташкарча цхьайтта шерарча школашта юкъе цу гІулакха къаьстта дикагІа кийчо яьй Наурскии Сунженскии районаша.

Юртэ боахама говзалаш Іомаяра гІулакх эсала вІаштІехьдаьккхад Первомайски, Советски, кхыйолча районашка.

КІезига лоархІам болаш гІулакх дац цхьайтта шерарча школашка тайп-тайпара производственни говзалаш Іомаяр. Цу гІулакхо политехнически знанеша санна дешархой хьаькъали кхетами лакхдаь ца Іеш, къахьегамцара безам совбоаккхаргба, дІахо йодача хана нийсагІа бола вахара никъ хьалаца гІодергда.

Шоашта ехкача ханашка школьни производственни мастерскешка, предприятей цехашка, колхозийи совхозийи бригадашка, фермашка вахара гІулакхаш а говзалащ а Іомаеш хила беза дешархой, хьехархоша кулгал а деш!

КПСС кердача Программа тІа белгалдаьккхад интернаташка къона тІехье кхеяра гІулакх. Вай Нохч - ГІалгІай республике 14 интернат я, 4000 гаргга саг деша а вагІаш. Царех йиъ интернат я духхьал нохчийи гІалгІайи кхалнах деша багІаш, цаІ Грозне а йолаш. ДІахо а шерлургда вай республике интернаташка къона тІехье хьалкхеяр.

ЧІоагІа йоакхо е еза кердача дешара шера дешара чуэза бераш дІа ца дувлийташ, шера керте дахара, къаьстта нохчийи гІалгІайи йиІигий теркам а беш. Соахка 457 бер дисад республике ца дешаш, дукхагІа яраш йиІигаш йолаш. Наьсарен районерча школашка 9—11 классашка соахка 68 йиІиг мара яцар, царех а дешар шу йистедоалаш 59 мара йисанзар. Цхьаккха гІалгІай йиІиг яцар соахка Первомайски райцентрерча юкъерча школа 8—9—10 классашка дешаш.

Парте Программа тІа йоккха моттиг дІалоац сайрийнарча школашка боккхийчарга дешийтар гІулакх дІахо шердарах долча дешаша. Вай республике сайрийнарча школай йоккха сеть я. Цхьабакъда, юрташка массанахьа йолаш яц цу тайпара школаш. Партийнии, советскии, халкъа дешареи органаша леррттІа йоакхо ца яр бахьан долаш республике дуккха моттигаш я школьни ханна чу боацача нохчийи гІалгІайи кхалнаха ца дешаш. Царех я Наьсарен районера хІамаш тега фабрика, Первомайскии Веданеи районашкара слюдяной цехаш, иштта кхыйола моттигаш.

Хабарах а доацаш гІулакхаца вІаштІехьдаккха деза кердача дешара шера нохчийи гІалгІайи йиІигашка а кхалнахага а дешийтар. Цу гІулакха мел эша торонаш йолаш я.

Ийс эзар гаргга хьехархо ва вай республике. Царца ва укх шера тІакхийтта 1600 къона хьехархо. Республикерча халкъа образоване органий, партийни организацей, къахьегамхой депутатий Советий, ерригача общественноста сийлахь декхар да цу, шоай низи хьаькъали кхо ца деш, къона тІехье коммунистически кхетамца хьалкхеерий хадданза йоакхо яр.

Сийлахь а бехктокхаме а гІулакх да хьехархошта хьалхашка латтар. Уж декхарийла ба шоай идейно-политически кхетам хадданза лакхбе, педагогически говзал кІоаргье, даьй-ноаной комитеташка гІолла даьщеи ноанощеи бувзам а лелабеш, дешархошта Іилмай заданеш Іомаяреи коммунистически кхетам балареи гІулакх тІехь-тІехьагІа тоаде.

Къаьстта дукхагІа йоакхо е еза укх шера эггара хьалха парташ тІа ховшарий. «Дика дІаболабаь мул дика дІачакхбаккха а доаг доагІа», оалаш да. Цудухьа дика дІаболабайта беза юххьерча классашка деша хайшарашка мул.

ТІехдика деша низ кхоачалба шун, дешархой, кердача дешара шера!

Коммунизме яхаргйола къона тІехье хьалкхееча доккхий толамаш даха ка яьйла шун, хьамсара хьехархой!

8 БЕТТА ПЛАН 6 ДИ ХЬАЛХА

Валови продукци арахецара 8 бетта план 25 августа кхоачаш а яь къахьегама боккха толам баьккхаб Грозненски крекинг-завода коллективо. Электроэнерги, пар, хий, кхыйола реагенташ кхоярца массехк эзар сом паччахьалкхенна кходе а вІаштІехьдаьннад цун. Тахан арча денга сентябрь бетта чотах бІаьш тоннаш сийрда продукт арахийцай завода технологаша.

БархІ бетта план ханал хьалха кхоачашъяра заводе йоаржаяьча яхье хьалхара моттиг яьккхар нов. Овсяников керте латтача номер 1—2 йолча установка коллективо. 20 ди хьалха денз сентябрь бетта чотах болх бу цо. Цул совгІа, дуккхача маьха реагенташ а кхояьй установка технологаша.

Къаьстта дика къахьегаш хилар воккхагІа вола оператор Н. Рошков, оператор А. Резцов, оператора помощник А. Алексеев, кхыбараш. Заданеш массаз а тІехкхоачашъю цар.

М. ТУМГАЕВ.

Амбараш йиза хуле, Даьхе йІаьхегІа хургья

Беррига низ — сихагІа хьажкІаш чуэцара

23-ча августа Курчалой районе хьалхарчарца ялатийна хьажкІаш чуэца болабеннаб Ленина цІерахча колхоза къахьегамхой. Укх шера хьажкІаш дика хиннай колхозе. Къаьстта хьийкъай уж Гавдаев Іаддал керте латтача механизированни звено кхай тІа. Укх шера хІара гектара тІара 53 центнер фуалъяьхача хьажкІий чуэца дош деннадар звенос. ХІанз хьажкІаш чуэца доладеннача укх хьалхарча деношка даьча лоархІамаша хьагойт ший декхар Гавдаева звенос тІехкхоачашдергдолга. Гектара тІара чуэц 60 центнерал совгІа хьажкІаш.

Соахка санна хьажкІаш чуэцилга дика дІадоладаьд комбайнера Устарханов Лаьчас. Планах дийнахьа 4 гектара тІара хьажкІаш чуэца езача Лаьчас чуэц 6 гектара тІара. Иштта хьинаре болх бу шоллагІча комбайнера — Эльсаев Махьмада а. ХІанзале 40 гектар гаргга хьажкІаш чуийца баьннаб колхоза механизатораш.

Цхьабакъда, хІанз а ала йиш яц укхаза ерригача торонех пайда эц, болх боаггІача бесса вІаштІехьбаьккхаб, хьажкІаш чуэцаш боахкачарна юкъе шерра социалистически яхь йоаржаяьй аьнна.

Цхьабакъда, балха цІенхаштта новкъарле еш да цхьаькха хІама. ХьажкІаш чуэцаш «ККХ-3» яха ши комбайн я колхозе. Цар хьаяьха хьажкІаши силоси дІакхухьаш ялх машин мара яц. Нагахьа санна силос гаьна дІакхахьа ца езаре-м уж тоъаргьяр. Бакъда, хІанз-м тоъац машинаш, цудухьа болх ца беш Іалаьмате дукха ха йов комбайнай. Колхоза кулгалхой декхарийла ба йолаш йолча машинех мамогга дукхагІа пайда эца, хІаьта царна эшачунна новкъостал де деза Гудермесски территориально-производственни управлене а.

ХІанз чІоагІа лоархІаме да хІара сахьат, хІара ди. Беррига низ тІабахийта беза сихагІа хьажкІаш чуийца яхара.

О. КОДЗОЕВ.

Хьогге а болабеннаб хьажкІаш чуэца Тиркаца ядача районашкара къахьегамхой. Цар хІанзале а дикка хьажкІаш чуийцай. ХьажкІаш чуэца йолалуш латт лоамашта юхе яда районаш а.

Соахкарчул дукхагІа я вай республике укх шера чуэца езаш йола хьажкІаш, цхьабакъда сихха чакхбаккха беза из болх. Фуна лаьрхІача гибридничаргара дІаиккхача ерригa хьажкІаш механизмашца чуэцаргья укх шера. Цу гІулакха эша машинаш йолаш я республике.

Дуккхача районашкарча боахамаша шерра дІадоладаьд хьажкІаш чуэцара балхаш. Цар кхаьча хьажкІаш ялатийна чуэц, мошачарех сийлос кийчъю. Цхьабакъда цхьаццайолча районашка тІехьатет хьажкІаш чуэцара балхаш. Из вІалла мегаргдолаш дац.

Ханнахьа хьажкІаш чуийца яхар колхозхойи совхозий болхлойи керттерча декхарех цаІ да.

Ха зехьа йоаяйт

Ши ди даьннад тхо ялатийна лаьрхІа хьажкІаш чуэца доладенна. Дегаш гІоздоахаш да хьалхара хьокхамаш. ХІанз массаболча хьажкІаш лелаерхошта санна, тха звенона хьалхашка латта декхар махулла сихагІеи цІенъяьи ерригa хьажкІаш чуийца яхар да. Цу гІулакха дика кийчъяьй оаха комбайнаш, трактораш, кхыйола техника.

Цхьабакъда, хІанзара тха балха темпаш сов лоха я. Хьалхарча дийнахьа ерригa 3 гектар мара хьажкІаш чуэцанзар оаха. Цун бахьан отделене кулгалхоша хьалххе а тха техника тІехь эшшаш йола машинаш, тракторни лафеташ чІоагІъяь ца хилар да.

Нагахь санна тхо машина хьаярга ца а хьежаш хьажкІаш чуэца доладелча боккъала башха доакъар доврга. Ала деза, тха отделене укх шера духхьала силос 7 эзар тонн кийчъе езилга, хІаьта Іалашъяьр 2,5 эзар тонн совгІа мара яц. Цудухьа силосни масса ца йоае гІерташ тхо машинашка а хьежаш даггІашехьа а ха дІайода.

— ВІалла хІама а дергдац. Шун цхьан комбайно кІалхара доахача хІаьта а дац вай. Кастта 5-ча отделенера комбайнаш групповой хьисапе хьажкІаш чуэца хьакхоачаргья. ТІаккха дІатохаденна массехк дийнахь чакхэккхийтаргба вай беррига болх, яхаш багІа тха кулгалхой.

Бакъда, лерттІа болх вІаштІехьбаьккхача дийнахь 8 гектарал чухнахьа йоацаш хьажкІаш чуэца йиш я тха. ХІанз Іалаьмате сагота транспорт эш. Цунна оарцагІбовла беза отделене. ХьажкІаш чуэца доладеннача шоллагІча дийнахьа Іуйрийна кхай тІа арадаьнна цхьайтт сахьат даллалца лаьттар тхо юха а машинага хьежаш. ХІаьта енар а цхьа машин мара яцар. Из силос ийца дІаяхар. Из юха ярга хьежаш латта дезаш хилар цІаькха. Цудухьа делкъел тІехьагІа сахьат даллалца цхьа тракторни лафет мара хьажкІех хьалйизанзар оаха.

Кхоачамбалла машинаш я совхозе. Керттера бахьан лерттІа царех пайда ца эцилга да.

МоллагІа задани а енна бІаргагучара уж дІаяьхача кхы сагота бац тха кулгалхой.

Иштта, машинаш йоацаш тхо саготденна доахкача хана еха латтача силосни комбайна юхе йиъ машин латтар, деш хІама доацаш, из тоаярга хьежаш. ХІаьта тхо машин ярга хьежаш да... Цу хана из деррига гІулакх бІарга а гуш тхона юхе вар бригадир нов. Нааев. ХьажкІаш чуэца йолаеннача хана бІарчча денош меттел цхьа сахьат а зехьа доаде хала да. Цудухьа тха кулгалхоша кхоанега ца а дехкаш хІанззе а хьажкІаш чуэцачар берригача балха темпаш сихъе еза.

В. ЮНУСОВ,
Шаьла района «Джалка» совхоза 2-ча отделене звеньевой.

Чуэцаш латт хьажкІаш

Шелковской районе массарел а хьалха хьажкІаш чуэца арабаьннаб «Коминтерн» яхача колхозера колхозхой. Эггара хьалхарчарца волавеннав ткъо гектар долча кхай тІара хьажкІаш чуэца комбайнер Кондауров Иван Тимофеевич. Цун агрегато хІара денна 150 процент кхоачашъю сменни норма.

Цо хьахьокх колхозхоша дика къахьийга хилар. Ерригa хьажкІаш лоаццача хана чуийца яха дош деннад «Коминтерн» яхача колхоза къахьегамхоша. Цул совгІа сихха кийчъеш латт силос.

М. ОЗИЕВ,
тха собкорр.

ДАЬХЕН АМБАРАШКА

Сихбенна хьажкІаш чуэцаш боахк Гудермеса района «Дружба» яхача совхозе. Укхаза хьалхарчарца хьажкІаш чуэца йолаеннай Гузуева Хьасана звено. Юххьанца денз болх кхетамца вІаштІехьбаьккхача звеной торо хилар 140 гектар хулача майдан тІара хьажкІаш чуийца яха. ХІара гектара тІара яьккхай 40 центнер фуалъяьхача хьажкІий.

«ККХ-3» яха йиъ комбайн я совхоза кхашка болх беш. Цунца цхьана дукха нах ба кулг-кара хьажкІаш чуэца арабаьнна а.

Укх шера прогрессивни хьисапе бу болх: цхьан кхай тІа хьажкІаш чуэцаш я массехк комбайн. Иштта болх вІаштІехьбаьккхача боккха пайда боал: лакхлу къахьегама овсарле, комбайнаша болх ца беш йоаю ха дуккха а кІезиглу.

ХьажкІий кхашка са халача денз сарралца сацац моторий тата. Дика болх барца белгалбаьннаб комбайнераш Ларюшкин Василий, Денисов Николай, Ваханов Юрий. Цар хІаране дийнахьа пхиъ-ялх гектара тІара хьажкІаш чуэц.

Хьалхарча деношка денз болх лаккхача темпашца бе вІаштІехьдоал кхоачам хиллал лафеташ, машинаш хьалххе а Іалашъя хилар бахьан долаш.

Укх гарггарча деношка мел эша силос кийчъя баргба совхоза къахьегамхой. Цу торо хулийтаргья хІанзалца силос хьокхаш хинна комбайнаш ялатийна хьажкІаш чуэца дІаяхийта.

Балха хьалхарча деной итогаша тешам лу «кура» хьажкІаш ханнахьа чуийца яргхиларах.

А. ЕРМОЛАЕВ,
«Дружба» совхоза агроном.

СИХХА ЧУЭЦА ХЬАЖКІАШ

Колхозийи совхозийи кхашка сихъяь чуэцаш латт хьажкІаш. Силос дІаелла йоаллашехьа а Грозненски, Гудермесски, Наурски, Шаьла, Шелковской, Сунженски районашка дика кхаьча хьажкІаш чуэца йолаяьй.

1962 шера 25 август кхаччалца ерригача республике чуийца хьажкІаш 43 эзар гектар я, из хул дІа мел йийнача хьажкІех 33 процент. Укх тІеххьарча пхе дийнахьа чуийцай 8,4 эзар гектар.

Юккъера лаьрхІача хІара дийнахьа чуийяьй 1678 гектар. Цу тайпара балхаш дика лархІа йиш яц.

Іалаьмате мела лел хьажкІаш чуэцара балхаш Урус-Мартана, Курчалой, Наьсарен, дуккхача кхыча а районий боахамашка.

Цу районашкарча колхозийи совхозийи кулгалхой а специалистий а бехка кІалхарбовла цхьаккха бахьан дац.

Уж балхаш тІехьадисара бахьанаш да хьажкІаш чуэцара болх во вІаштІехьбаьккха хилар.

Геттара во лел зябь ахара болх. 21 августагара 25-гІча августе кхаччалца ерригача республике аьха зябь 1693 гектар мара яц.

Цо хьахьокх хьатІадоагІача шера культураш кхеяра дуккхача колхозашкеи совхозашкеи е йоаггІа йоакхо еш ца хилар.

ХьажкІаш чуэцареи зябь ахареи балхаш республика колхозашкеи совхозашкеи 1962 шера 25 августе кхаччалца мишта лийннад хьахьокхаш йола

СВОДКА (планаца нийсдича процентащца)

Производственни управленеши районаши	чуийца хьажкІаш	аьха зябь	Производственни управленеши районаши	чуийца хьажкІаш	аьха зябь
Наурски управлени	58	49	Наьсарен	10	16
Надтеречни	71	139	Первомайски	—	10
Наурски	71	62	**Гудермесски управлени**	22	20
Шелковской	31	4	Гудермесски	43	44
Грозненски управлени	33	23	Шаьла	25	1
Грозненски	44	22	Курчалой	14	37
Ачхой-Мартана	24	15	Ведана	1	—
Урус-Мартана	18	35	Ножай-Юрта	1	2
Советски	2	4	**Скотооткорма треста боахамаш**	43	41
Сунженски управлени	23	24	**Совнархоза совхозаш**	37	21
Сунженски	42	28			
гор. МагІалбик	14	31			

ХОАМ

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Х-гІа сесси хьаелл тахан Іуйрийна 10 сахьат даьлча республикански пионерий Дворец чуйолча цІеношка (гор. Грозный, Орджоникидзе проспект, 99).

Сессе ухаш бола депутаташ дІаязбу пионерий Двореце Іуйрийна 9 сахьат даьлча денз.

СОВЕТСКИ СОЮЗЕ ГІОЛЛА

„ДОККХАЧА ХИМЕ" ГИГАНТ

Десне яхача города юххе диъ шера дегІаена синтетически волокно йоаккха завод — Чернигова доккхал да. Дукха ха йоацаш болх бе йолаеннай предприяте хьалхара рчередь.

Лакхара къахьегама овсарле йолча оборудованеца кийчъяьй завод. ДукхагІа йолча технологически процессашта автоматизаци а механизаци а яьй. Шерра юкъейихьай телемеханикеи телевидении.

Трикотажни промышленноста лаьрхІа синтетически волокнои автопокришкашта йола кордеи итташ эзараш тоннаш теларгья мехка черниговцаша. Укх шера болх бе йолаялийта лаьрхІад капрон ю волокно йоаккха шоллагІеи кхоалагІеи очередаш. Капронала чІоагІагІа а кІаьдагІа а йола «анид» яха волокно арахецаргйола предприяти хьалъергья.

Цехашка дукха да керда а хоза а хІамаш. Бустам боаца пасаташ хьаеш йола «Эластик» яха волокно теркам тІабохийташ я. ХІанзарчоа кварталах массехк тонн арахеца оттадаьд из. Шин пасатага 18-негара 25 граммага кхаччалца волокно дІа ца йодалга лаьрхІача из-м кІезига а яц. Эластика йоаккхилга шерлургда.

Дукха ха йоацаш шоай вахар заводе доладаьрашта массанахьа а го йиш я: «Коммунистически предприяти яха тІахьехам!» Яхье дизза дакъа лоацаш ва 400 совгІа коммунисти цхьа эзар гаргга комсомолеци. Шоай къахьегама гІулакхашца хІанзале а дІабайзаб дукха болхлой. Ужаш ба слесарий бригадир А. Добрянский, прядильщик А. Атаманенко, крутильщица В. Турбель, кхыбараш.

КПСС-а Центральни Комитетои СССР Министрий Советои моаршал хоатташ дахьийтача письмос дегаш гІоздаьхар производственникий а гІишлонхой а. Предприяте ерригача комплекса гІишлонаш чехкагІа хьалъяь яхара низ а хьинар а кходергдац, аьнна дош делар цар.

ТРАКТОРИСТО ЛЕЛАЮ КОМБАЙН

ЦЕЛИНОГРАД, 25 август. (ТАСС). Массанахьа а силоса хьажкІаш чуэца йолаяьй Целинни края ерригача районашка. Ялат чуэцаш цхьайтта эзар совгІа комбайн я, шерра дакъа лоацаш я хьажкІаш чуэцара тоаяь «С-6» яха ялат чуэца комбайнаш. Къилбаседа-Казахстански областа «Петропавловский» совхозерча Забродин Бориса боламах трактористий кабинашкара лелаеш я 300 хьажкІаш чуэца комбайн. Ялат чуэцача агрегаташта гІулакх деш бола механизатораш шозза кІезигбаьб цо.

ХІанзале а 302 эзар гектар майдан тІара ялат чуийца даьннад — укх шера дІадийнача ялатий пхелагІа дакъа хул из.

ЦЕЛИННИКАШТА ГІИШЛОНАШ

КОКЧЕТАВ, 26 август. (ТАСС). «Когчетавсовхозстрой» треста Володарски гІишлой-монтажни управлене коллективо ворхІ эзар квадратни метр гІишлош дІаеннай укх шера. Графикал хьалха а ювлащ къахьегаш я гІишлонхой кхыйола коллективаш. Ерригача тресто планах 22 эзар метр яла езача, шу доладелча денз 42 эзар квадратни метр чуІе моттиг дІаеннай целина караерзаяьрашта. Иштта графикал хьалха бувл берий а дарбан а учрежденеш, школаш, хьайбай помещенеш хьаеча.

Хьийкъа сомаш

ТБИЛИСИ, 26 август. (**Телефонаца**). Бокъонца болх дІаболабеннаб ГуржегІарча консервни заводашка. Кийчбеш латт сомаш: хьачаш, персикаш, кхораш, Іажаш. Дика сомаш — республика рузкъах цхьа дакъа да. Мехка ерригача миІингашка продукци дІаяржаш йола, низ бола консервни промышленность ГуржегІе сомашта йІаьхий хилара ларда тІа хьахиннай. Укх шера 150 миллион гаргта консервни банка лургья цо.

ГуржегІарча консервни заводашка инжирах йоаккха джем, мандарина варени дІакхухь Англе, Польше, иштта кхыча мехкашка.

КУБАНА ИНГАЛИЙ

КРАСНОДАР, 26 август. (**«Правда» корр.**) Къегача ингале тІа йиллай форда тІа гІолла гІаьтта йода чайка. Семилетка къоначa предприяте — Краснодарски ингале завода эмблема я из. Краснодарера ингалий. доаккха завод — кагирхой предприяти я. Коллектива дукхагІа бараш — юкъерча школашкара арахийца кагирхой а къона специалисташ а ба.

Дуккхача тайпара я предприяте ассортимент: 20-нел дукхагІа хул тайп-тайпара пхьегаш а, цар скульптурни сурташ а.

Укх шера «Кубанцаша» 9,5 миллион издели лургья мехка.

ВАХАРЦА БУВЗАШ БЕ ПОЛИТИЧЕСКИ БОЛХ!

«Сердало» газета дIаяхача номер тIа оаха хоам баьчча тайпара 1962-ча шера 23—24—25 августа дIайихьар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пропагандаи агитацеи отдело вIашагIъелла республикерча колхозийи совхозийи агитколлективай кулгалхой кхаь дийнахьара семинар.

Семинаре хиннараша Грозне, парте обкомеи горкомеи политпросвещене цIагIа, йийшача лекцешка ладийгIа а Сунженски района «Победа» колхозеи «Ермоловский» птицесовхозеи боахамашкеи политически балхашкеи хьежа а ца Iеш, политически балха опыташ шоайла ювцаш къамаьлаш а дир.

Тахан оаха кепа тох массово-политически болх бувцаш йола семинаре дакъа лоацаш хиннарий корреспонденцеши семинара балха хетадаь сурташи.

Коммунистически къахьегама духьа

Тха партийни организаце ше беча массово - политически балха лоархIамера дакъа лоархI коммунистически къахьегам бахьан долаш лоаттабеча къовсама кулгал дарах. Дукха колхозхой а коллективаш а я тха колхозе коммунистически къахьегама сийлен цIи яккхар духьа яхьащ лийца.

Коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи яьккхай хIанзалехьа а 21 саго. ХIаьта коммунистически къахьегама коллективаш яха цIи яьккхай шин жа Iуй бригадо, гаража коллективо. Из цIи луча хана оаха кIоаргга тохк сат, эггара хьалха цун производственни гIулакхашка хьож, образовани лакхъеш вий хьож, дезалцара гIулакхаш а лоархI.

Оаха каст-каста коммунистически къахьегама ударникийи коллективайи слеташ ю. коммунизм хьалъечун моральни кодекса бокъонаш вахара юкъекхувлара дешаш дувц. Коммунистически къахьегам бахьан долаш дIахьош бола болам шербе торо хулийт цу тайпарча слеташа.

Цкъаза коммунистически къахьегама сийлен цIи ялара гIулакха тIехь тхо гIалат доалаш моттигаш а нийслу. Коммунистически къахьегама ударник яха цIи еннача Довлетмирзоева хулигански гIулакхаш леладарах суд яьй. Производственни оагIув дика хиннаяле а, морально-политически оагIув астагIа хиннай цун. Цун гIулакхаш бокъонца, масса а оагIорахьара тахкадаларе хургдацар из.

Коммунистически къахьегам бахьан долаш лоаттабу къовсам шербара дика новкъостал ду тха ЦIеча уголоке вIаштIехьяьккхача портретни галлереяс. Дошо хий даьккхача рамкашта юкъе а доахкаш, цхьаттарра хьалтеха доахк коммунистически къахьегама ударникий портреташ.

ДIахо тхоай махулла дукхагIа йоаржае лерхI оаха коммунистически къахьегама цIи яккхар духьа лувцаш йола яхь. Из сийлахь декхар кхоачашдуларгдолаш ба тха коммунисташ, комсомольцаш, колхоза правлени, беррига колхозхой.

Дж. ТЕРЕНИН,
Шелковской районерча «Червленский» колхоза парторганизаце секретарь.

Наьха политически кхетам лакх а беш

Берригача политико - массови балха керттера декхар да къахьегамхой коммунистически сакхетам лакхбар, цар къахьегамцара безам совбаккхар, боахама декхараш кхоачашдара уж оарцагIбахар, Даьхе езилга совдаккхар. Цу деша хетаяь я хIара ешаш йола лекци, еш йола беседа, дешаш дола газет, журнал.

Лекционни пропаганда дика дIахьош ба лектораш нн. В. Я. Чебалин (совхоза керттера агроном, партбюро член), Я. В. Белашов (совхоза директор, партбюро член). Тракторно-полеводчески бригадашка хIара бетта 2—3 лекци еш бригадираша Бонтаева, Морозова, Стойчева. Дукха я ешача лекцей темаш: дунен ши система машаре яхар, паччахьалкхенашта юкъера гIулакхаш, мехка чура гIулакхаш, къамашта юкъера доттагIал, иштта кхыяраш. Лекционни пропаганда вахарца бувзам болаш хилар хьагойт совхоза маякаша даьхача доккхача толамех лаьца хадданза лекцеш ешаро. Цу маякех ба нн. Ф. И. Спицин, Владимиров, Х. Альтимиров, А. Сонталиева, иштта кхыбараш.

Политически балха юкъе йоккха моттиг дIалоац агитаторий балхо. Совхозе бетта цкъаи отделенешка декадах цкъаи агитаторий семинараш ю оаха. Совхоза а къаьст-къаьстача отделеней а болхлошта хьалхашка латта декхараш а уж кхоачашдара де дезараш а дувцаш къамаьлаш ду цу семинарашка совхоза директора, керттерча специалисташа, отделеней управленеша, специалисташа. Вай мехка хиннача доккхача хIамаех (космос караерзаеш Советски Союзо даьха толамаш) лаьца а, хIаьта иштта политически балха формаех лаьца а лекцеши беседаши ю семинарашка. Семинарашка ювц дикагIа болча агитаторий балха опыт, цу опытах пайда мишта эца беза.

ДикагIа болча агитаторех ба 1-ча отделене тракторни бригада учетчик Р. Эзиев, МТФ болхло В. З. Ляпин, 2-ча отделене тракторни бригада учетчик З. Алимханов, 3-ча отделене тракторни бригада учетчик А. Бонтаев, 2-ча отделене МТФ учетчик С. Сатибалов.

Дика вIаштIехьбаьккхаб ферме болх: 232 Iаттагара йоаккха шура 2300 килограммага дIакхоачаяьй укхаза.

Коммунистически къахьегам бахьан долаш яхь лаьца болхлой а коллективаш я тха. Коммунистически къахьегама ударник яха цIи яьккха ши саг ва тха. Царех ва 3—4 шера хадданза сменни нормаш 150—170 процент кхоачашъеш вола механически мастерскера токарь Ф. И. Спицин. Производственни болх санна дика бу нов. Спицина политически болх а. Цо еча беседашта юкъе хул мастерске коллективо хIара денна беча балха итогаш ювцаш йола цифраш, нормаш тIеххкхоачашъеча болхлой цIераш. Мехка чурча а арахьарча а гIулакхех лаьца ше беседаш еш, цIаккха а Iац из боахама гIулакх ца хьоадеш, хьалхашка латта лоархIамегIа дола декхараш белгал ца доахаш. Беседашца ювцаш санна, къахьегама листокаш тIа а ХьокхамиЙ доска тIа а йоах цо дикагIа барий къахьегама толамаш хьагойташ йола цифраш. Цу цифраша масса хана совдоах болхлой къахьегама хьинар, балхацара безам лакхбу.

Совхозерча къахьегамхой теркам къаьстта тIаозаш да «совхозе гIолла бода сармак» яха сатирически газета. Укх шера 12 номер араяьннай цун. Цул совгIа 11 сатирически лист а арахийцай оаха. Ирача а чIоагIа Iаткъаш болча а меттаца къовсам лоаттабу цо тайптайпарча кхоачамбоацараштa духьала. ТIеххьарча ханашка араяьхача сатирически газета номераш тIа баьхаб: механик М. Ильин, агрономаш Я. Амерханов, И. Молостов, агроном-экономист В. Тупков, иштта кхыбараш.

Ялаташ чуэцача хана хадданза арахецар «Молния» яха листокаш. Цу тIа боахар дикагIа бола комбайнераш: дийнахьа нормах 12 гектар хьакха езача 15, 16, 17 гектар кIа хьокхаш хинна Р. Решидов, М. Федюшкин, иштта кхыбараш.

Дикка моттиг дIалоац массово-политически балха юкъе гойтара агитаце. Тха тайп-тайпара тIахьехамаш дIаяздаь улгаши, плакаташи, лозунгаши да усадьбе а отделенешка а. Къаьстта дика вIаштIехьдаьха да «Фу лу хьажкIаша?» яха улгаш, хоза яздаьд «Кхо дын: хьажкIаш, горох, свекла» яха улг.

Болхлой къахьегама хьинар лакхдара доккха новкъостал ду укх тайпарча карара кара телача цIеча вымпелаша: «ДикагIча доярка»на», «ДикагIча Iуна», «ДикагIча тракториста», «ДикагIча отделенена». Уж тайпа вымпелаш декадах цкъазза тел. ДикагIа йолча отделенена балха компани йистеяьлча лу вымпел.

Цул совгIа совхозе я шиъ карара кара тела байракх, цаI хьайбай боахамаи шоллагIъяр лаьттанцарча балхаштеи лаьрхIа. Отделене мел бола болхлой гул а бийя, даьха толамаш белгалдоахаш къамаьлаш а деш, ловцаш а доахаш совхоза дирекцеи, партийнии профсоюзнии организацешеи дIалу котъяьннача отделенена байракх.

ХIанз уж шаккхе а байракх я 1-ча отделенега (управляющи нов. Шамурзоев, парторганизаце секретарь нов. Родуев, рабочкома председатель нов. Магомадов).

Совхоза ЦIеча уголоке цIеча кIада тIа дошо хий даьккхача рамкашта юкъе а доахкаш, хьалтеха доахк тха маякий портреташ. ХIара шера дукхагIа шерлу маякий мугIараш.

А. ПЕТРОВ,
«Гудермесский» совхоза партбюро секретарь.

ИДЕОЛОГИЧЕСКИ БОЛХ—ОБЩЕСТВЕННИ ХЬИСАПЕ

Боккха боахам ба тха бар. Болх булургбола 824 саг вах совхозе. ХIанз совхозе я 300 эзар гаргга котами, боабашки, москали. 536 бетта етт а ба тха, 20-ча августа хIара яхкача котамагара планах шера 140 долча 90,2 фуъ гулдаьд совхозо. Толамца кхоачашъю оаха коа тIара оалхазараш дебадара план а.

Керттера боахам коа тIара оалхазараш дале а, кхоабаш доахан а, дIайийна 2700 гектар хьажкIаш а я тха.

Тха партийни организаце 93 коммунист ва. Цхьаккха а боахама участок яц коммунисташ боацаш. Цу дешо новкъостал ду массово-политически болх дикагIа вIаштIехьбаккха. Йоккха я тха агитколлектив. 67 агитаторах 50 коммунисти юхебисараш комсомольцаши ба. Агитатораштa юкъе ва 16 хьехархо, 10 юрта боахама специалист, гIулакхера бараш, болхлой.

Массово-политически болх дикагIа вIаштIехьбаккхар духьа соахка ноябрь бетта вIашагIъеллай оаха общественни хьисапе болх беш йола идеологически комисси, пенсионер нов. Ромашков (хьалха хинна партбюро секретарь) керте а волаш. Комиссе юкъе ва 11 шерарча школа завуч В. Дубов, зоотехник К. Власова, бухгалтер Устарханов Ахьяд, иштта кхыбараш, берригаш а 9 саг.

Комиссе хIара бетта де дезар белгал а доаккхаш, квартальни планаш увттаю, уж планаш партбюро заседанешка ювца а ювц, чIоагI а ю. Комиссе хIара бетта агитаторий семинараш гулъю. Семинарашка къамаьлаш ду совхоза директора, юрта боахама специалисташа, КПСС обкома а райкома а лектораша. Агитатораш дIакхетабу боахам дегIабоалабара декхарах, мехка чурча гIулакхех, арахьарча политиках.

Агитаторашцара беррига болх дIахьу идеологически комиссе, партийни организаце новкъостал а деш. Агитколлектива балхах дола дешаш, комиссе кийч а деш, каст-каста партбюро заседанешка дувц. Цу гIулакхо торо хулийт агитаторий балхацара кхоачамбоацараш дIадаха а, болх дикагIа тоабе а. Къаьстта дикагIа болча агитаторех я ветврач коммунистка М. Бахчевникова, прицепщик - коммунист М. Бабаев, склада заведующи Аюбов, оалхазараш леладу А. Юркова, МТФ бригадир—коммунист У. Дербишев, 8 шерарча школа хьехархо Н. С. Новикова, иштта кхыбараш.

Ший болх дика бовзаш а безаш а йола нов. Бахчевникова болхлоша сий деш а езаш а я. Цо агитационни болх бу 35 саг волча № 2 йолча МТФ. Нохчий кхалнаха дика кхетаю цо безаме а атта кхетадергдолча дешашца а еш йола беседаш. Эггара дукхагIа беседаш ю нов. Бахчевниковас шоай совхоза дикагIча дояркай соахка хIара Iаттагара 3000 килограмм шура яьккхача нов. Б. Бекхановайи 3500 килограмм шура яьккхача нов. М. Юсуповайи балха опытах лаьца. Дуккха моттиг дIалоац ветеринарни темаех, дIаяхача замах дисарех, кхалнаьха вахарах йолча беседаша.

№ 2 йолча ферма бригадир нов. Дербишев чIоагIа хьинар долаши эздел долаши кулгалхо ва. Ферма болх дика вIаштIехьбаккхарал совгIа дика вIаштIехьбаьккхаб цо агитационно-массови болх а. ДукхагIа йолча хана наьна меттала ду цо хьайбаш леладерашца къамаьлаши беседаши. Цо дикагIа болча дояркай опытах йола материалаш еш, социалистически яхьа итогий хьакъехьа беседаш ю, къахьегама овсарле лакхлургйола наькъаш дувц. Партбюрогара а идеологически комиссегара а новкъостал а дехаш, ший ферма болхлошта тайп-тайпарча темаех лекцеш ешийт нов. Дербишева.

Лекционни пропаганда гIулакхаш леладайта аьнна вIашагIъеллай оаха лекторски бюро, коммунист-зоотехник нов. В. Долгов керте а волаш. Бюро юкъе вода 8 шерарча школа хьехархо В. Сосунов, 11 шерарча школа хьехархо В. Соловьева. Бюро увттаю лекцей тематика, лекцеш ешара планаш, лекторашта инструктажаш ю. Бюро чувоагIа 23 лектор. Царна юкъе ба боахама кулгалхой, юртбоахама специалисташ, хьехархой, лораш. Дика лектор ва совхоза 1-ча отделене бухгалтер Устарханов Яхьья. Цо дукхагIча хана дына духьалара лекцеш еш. ТIеххьара цу темах цо йийша лекци яр «ШариIатахи Iадатахи доала зулам» яхаш. Коа тIара оалхазараш дебадарахи, уж кхабарахи, царна гIулакх дарахи дика чулоацам бола лекцеш еш зоотехника Т. Дзусова.

Боахама декхараш кхоачашде болхлой оарцагIбахара доккха новкъостал ду совхоза юкъарча пенгазетои «Крокодил» яхача сатирически газетои. Цу шинна а редколлегешта доал деш ва зоотехник-селекционер, коммунист П. Ситников. Совхоза коллектива вахарах йола тайп-тайпара материалаш хул газеташ тIа. Цар тIа ювц дикагIбарий опыт, къахьегама овсарле лакхъяра де дезараш, кхоачамбоацараш дIадахара наькъаш. «Крокодила» дохьажаца доагаду цхьаболча болхлоех доахка гIалаташ.

Коммунистически къахьегама цIи яккхар духьа къовсам лоаттабеш я нов. Хамзаев Сайд - Ахьмада кулгалдеш йола каменщикий бригада, кагийча кIоригашта гIулакх деш йола нов. Черновай звено, телятницаш Кадырова Яхии, Манжиева Сареи. Партийни организаце хадданза теркам бу коммунистически къахьегама цIи яккхар духьа лоаттабеча къовсама.

Партийни просвещене сете чуэзав оаха 140 саг. Цар дешаргда тайп - тайпарча цхьайтт кружоке. Царех шин кружоке парте истории, цхьан кружоке конкретни экономикеи, шин кружоке зооветеринари гIулакхаши Iомадергда. Вайнаьха кхалнаха вIашагIъеллай кхо политграмота кружок. Царна мел эша говза пропагандисташ болаш ба тха. Семилетка диълагIча шера совхоза коллективо тIайийца юрта боахама продукташ яхара декхараш кхоачашдара тIаберзоргба оаха тхоай беррига массово-политически болх.

А. ГАВРИЛЕНКО,
«Ермоловский» птицесовхоза партбюро секретарь.

СУРТА ТIА: совхоза дикагIйола коа тIара оалхазараш леладер нов. Олюнина семинаре дакъа лоацарашка ший балха опыт ювцаш йоал.

И. Плиева сурт.

Идеологически балха тIехь хIанзарча этапе парте керттера лерхI берригача къахьегамхошта йоккха идейность йолаши, коммунизмана мутIахьа болаши, къахьегамца, общественни боахамца коммунистически гIулакх долаши кхетам балар, буржуазни уйлаехи оамалехи юхедисараш цIендаь дIадахар, саг масса оагIорахьара нийса, гармонически хьалкхевар, духовни культура йизза йола ганз хьаяр. Парте къаьстта лоархIам бу хьатIакхувш йола тIехье кхетаяра.

(КПСС Программа тIара).

Агитатора дневникаш доладаьд оаха

Тха цхьоалагIча баьца даарий бригадо укх тайпара декхараш тIаийцадар укх шера кхоачашде аьнна: хIара гектара тIара 200 центнер помидораши, 250 центнер кабуцаши, 160 центнер хохаши баха. Тхоай колхоза шоллагIча баьца даарий бригадаца социалистически яхь а лаьцаяр оаха.

Дика хьалкхедаьд шинна а бригада баьца даараш. ХьалхагIа даьча тохкамех тха бригадо хьалкхеяь помидораш хIара гектара тIара 230 центнер яргйолаш я. Иштта дика хьийкъай кхыйола культураш а.

Уж доккхий къахьегама толамаш дахара новкъостал даьд боахама гIулакхашца бувзам болаш беча политически балхо.

Дика вIаштIехьъяьккхай тха бригаде лекционни пропаганда. БIаьстан юхье балхаш дIадоладаьча хана денз 12 квалифицированни лекци йийшай тха бригаде. Царех я пенсионера нов. И. Н. Леонидова йийша «Дына дезача денойи обрядийи чулоацам», колхоза председатела нов. В. И. Емельянова йийша «КПСС мартовски Пленуми юрта боахама продукташ совъяхара декхараши», парторганизаце секретара нов. Н. В. Кузьмина йийша «XXII съезди юрта боахам дегIабоалабара декхараши» яха а, иштта кхыйола а лекцеш.

Колхозхой къахьегама хьинар а балхацара дог-безам а совдоах агитатораша Гусевас, Рябовас, Пономаревас, Дудинас, иштта кхыбараша а беча политически балхо. Тха агитаторий дикагIа йола оамал я шоай берригa агитационни болх вахарца бувзаш лелабара хIара болхлочо, звенос, бригадо, е ерригача колхозо даьха къахьегама толамаш колхозхошка дIадовзийтар. Тхо долча болх бераш дукхагIа бараш кхалнах ба. Тха ЦIеча уголоке да «Овощи», «Крестьянка», «Агитатор» яха а иштта кхыдола а журналаши газеташи.

Агитационни балха учет яра гIулакх дикагIа вIаштIехьдаккхара агитатора дневникаш дIадоладаьд оаха. Цу дневникаш тIа дIаязбу хIара агитатора (хIара агитатора ши-ший книжка да) баь болх: яь беседа, журналаш тIареи газеташ тIареи йийша материалаш, язъяь къахьегама листок, арахийца «Молния». Агитаторий болх тоабара доккха гIо ду дневникаша.

ДукхагIа баьца дaараш дахара а, дуккхача къамех латтача колхозхой доттагIал чIоагIдара а, коммунистически кхетам лакхбара а хетабаь ба тха беррига массово-политически болх.

Е. ПИРОЖЕНКО,
Сунженски районерча «Победа» колхоза 1-ча баьца даарий бригада болхло, агитатор.

Яхьа итогашца е еза агитаци

750 бетта етт ба тха ферме кхоабаш. ВорхI бетта йола шура яккхара план 100,5 процент кхоачашъяьй ферма коллективо. Ферме болх беш 80 саг ва, 24 доярка а йолаш. Дика вIаштIехьбаьккхаб оаха коллектива юкъе политически болх. Цу хьакъехьа къаьстта белгалдаккха безам ба са пенгазети «Аьшка шода» яха сатирически листоки. Уж шаккхе а вIаштIехьдоахар (цар редактор) ва колхоза клуба заведующи нов. Дорошкевич. Чулоацам дика болаш а хоза а вIаштIехьдоах уж нов. Дорошкевича. Цар тIа ювц дикагIа йола балха опыт, балха дисциплина телхаераш.

СУРТА ТIА: семинаре дакъа лоацараш Сунженски района «Победа» яхача колхоза Сийлен доскага хьежаш боахк.

С. Шерипова сурт.

Агитационни балха юкъе керттера дар лоархI оаха колхозхой къахьегамцара дог - безам совдаккхар. Айса еча беседашта юкъекхувл аз дикагIа йола балха опыт. Аз беседаш яьй 1961 шера хIара Iаттагара 3248 килограмм шура яьккхача нов. Деребяна опытах, ден-бус хIара Iасилга 700—800 грамм дулх тIакхетийташ Iаьсий кхоабача нов. Севостьяновай опытах, иштта кхыболча юрта боахама дикагIа болчар опытах.

Хадданза йоакхо ю оаха социалистически яхь вIаштIехьъяккхара. Агитатораша шоай беседашка масса хана белгалбоах социалистически яхь кхоачашъераш, дIа-юха тела цIе вымпелаш яьхараш, премеш ийцараш, дика болх баьча колхозхоша ийду доккхий алапеш. Агитатораша хIара дояркана дIахайтад болх барах доагIар шурий хьаьналга хьежжа хилар. Масала, аз айса беседа еш йийцар июль бетта 70 къахьегама дии 96 сом ахчеи даьккха доярка Гревенченко.

Хьайбай продукташ яхара план толамца кхоачашъяра кхы а дикагIа тоабе лерхI оаха колхозхошта юкъера политически болх.

П. ЛОКТЕВ,
Сунженски районерча «Победа» яхача колхоза МТФ учетчик, агитатор.

АГИТАТОРИЙ ГIОНЦА

Тха колхозо укх шера соахкарчул дукхагIа хьажкIаш а шекара свекла а дIайийнай. ВIалла ца хинна культура — горох а йийнай оаха. Дерригача 1060 гектар лаьтта уж кхо тайпа культура бIаьсти, дикача агротехнически ханашка дIайийра колхозо, бIаьстан ялаташ дIадера план тIеххкхоачаш а еш.

Боахама гIулакхаш кхоачашдара колхозхой оарцагIбоах тха 37 сагах латтача агитколлективо. Царца ва 29 коммунист, 6 комсомолец, 4 юрта боахама специалист. БIаьстан балхаш дIадоладалалехьа совещани а яь хIара участке, бригаде, звено йолча дIанийсбир оаха агитатораш. Цул совгIа хIара бетта агитаторий семинараш а ю оаха. Семинарашка агитатораштa тайп-тайпара лекцеш еш, боахам дегIабоалабара хьакъехьара декхараш дIадовзийт, цул совгIа агитатораша шо-шоай агитационни балха опыташ дIа-юха тел.

Агитатораша дика дIакхетабу колхозхой парте керттерча решеней чулоацамах, дикагIча балха опытах, мехка чурча а арахьарча а гIулакхех. ДикагIча агитаторех ба нн. И. Алхазуров, Ц. Ибрагимов, З. Эсамбаев, иштта кхыбараш.

Коммуниста Алхазуров Имрана (тракторни бригада учетчик) массаза колхозхошта газеташи журналаши деш, сакъердамерча темаех беседаш ю. Цо йийшай ший бригадерча механизатораштa республикерча цIи хезача хьажкIаш лелаерий Кагерманов Оалхазара, Зармаев Iабдул-СаIида, иштта кхыбарий опытах йола материалаш. Дикка теркам тIабохийташ ладувгI колхозхоша цо нохчий меттала ешача тайп-тайпарча метериалашка а.

Нов. Алхазурова ший беседашта юкъекхувл ерригача бригадо а къаьст-къаьстача колхозхоша а социалистически яхь кхоачашъярах а баьча балхах доагIар дувцаш а йола цифраш, цул совгIа агитатора хадданза арахецача къахьегама листокаш тIа хул уж цифраш. Иштта цифрашца еча агитаце доккха новкъостал ду колхозхой дог ураоттаде а хьинар совдаккха а.

Дика вIаштIехьбаьккхача агитационно-массови балхо новкъостал дир ахканара балхаш толамца чакхдахара колхозхой оарцагIбаха, оаха ханал хьалха чуийца даьхар ка бола ялаташ, паччахьалкхен ялаташ дIадалара планаш тIеххкхоачаш а еш.

ХIанз укх сахьате агитколлективо ший керттера декхар лерхI хьайбай продукташ алсамъяхара а, хIаьта иштта хьажкIаши шекара свеклаи чуэцара а колхозхой оарцагIбахар.

Доахан маша алсамдаккхара хьакъехьа, дикагIча хьайбаш леладерий опытах беседаш ю доахан ферма учетчица нов. Такалашева Манзас, ветфельдшера Берсанов Увайса. Увайса беседаш ю ветеринарни темаех. хьайбай продукташ совъяхара наькъаш дувцаш, республикерча дикагIа болча дояркай опытах лаьца, советски космонавтий полетех, иштта кхыча темаех.

Нов. Такалашева Манзас дика вIаштIехьдаьккхад социалистически яхьа гIулакх. ХIара денна Хьокхамий доска тIа дIаязду хьайбаш леладераша даь балхаш, хIара Iуйранеи сайранеи «Молния» арахец. Iалаьмате дика учет вIаштIехьъяккхаро торо хулийт цунга цифрашца агитаци яр дика вIаштIехьдаккха. Нохчий кхалнаьха къахьегама хьинар айдара новкъостал ду нов. Такалашевас наьна меттала еча беседаша.

Шера я цун беседай тематика. Дикка моттиг дIалоац дIаяхача замах юхедисача воча гIулакхех а кхалнаьха вахарах а еча беседаша. Шоашта чIоагIа салоIам а беш цо беседаш ярах а газеташ дешарах а дукха еза дояркашта нов. Такалашева.

Хьинар долча ферма коллективо шера йола шура яккхара план кхоачашъе лаьрхIад 1962 шера 1-ча октябрга. Из декхар кхоачащде а, хIаьта иштта беррига колхоза боахам дегIабоалабе а колхозхой оарцагIбаха гIо дергда тха агитколлективо.

Ш. УЛХАЕВ,
Курчалой районерча Ленина цIерахча колхоза парторганизаце секретарь.

БАХАЧА НАХА МЕЛЪЭШ ШУРИЙ ПРОДУКТАШ ХИЛИЙТА!

☆

Болх тоабар духьа

«Терский» совхоза хьайбаш леладераша укх шера паччахьалкхенна кхо эзари ши бIаьи центнер шура дIаяла езаш ба. Уж доккхий а кхоачашдара дукха къахьега дезаш а декхараш да. ДукхагIа шура яккхара, ерригача торонех махулла дикагIа пайда эцара дояркаш, берригa болхлой оарцагIбаьхар. Керттердар дар шурийга дIадодар, хьайбаш леладерий болх кхетамца вIаштIехьбаккхар, доакъара хьурмат дар, наха юкъе беш бола политико - массови болх кердача декхараша дIа ма дехха тоабар да.

Тха коммунисташа дукха болх бир де дезараш доярукашта цIаькха а белгалдоахаш. Эггара хьалха оаха дIадоладаьр хьаллаьцар хьалхле лелаераша. Масала, ше хьалха тIаийца хинна декхараш эрга а даьха, шийгрупперча доаханах хIара Iаттагара кхо эзари ши бIаьи килограмм шура яккха лаьрхIар доярка Багалова Лейлас. ШоллагIча шурий ферме яьржача социалистически яхьа хьалхарчарца юкъеяхар Мамаева Рая. ХIара Iаттагара кхо эзар килограмм шура йоаккхаргья аьнна дош делар цо.

Соахка укх хана яьккхачул кIезигагIа шура йоаккх укх шера совхозе. Из гIулакх цIенхаштта тоадара эггара хьалха эшар дар нах цунах дIакхета а баь балха юкъера кхоачамбоацараш дIадахар. Цудухьа, дикагIчарна юкъе йоаржаяь а ца Iеш массайолча доярка шоайла вIаши социалистически яхь лацар вIаштIехьдаккха лаьрхIар коммунисташа, партбюрос. Берригача хьайбаш леладераштa оаха ше мадарра дIадийцар хьайбай продукци яккхара а хIаьта паччахьалкхенна шура дIаялара a гIулакх фу хьале да, уж тIахьийхар балха юкъера цIенхаштта кхоачамбоацараш цIендаь дIадахара, доаханна дикагIа гIулакх дара.

ХIара итт дийнахьа, бетта баьча балха итогаш ю. Дикка тоабаьб шоай болх агитатораша а. Фермай красни уголокаш хоза кийчъяьй, укхаза деша тайптайпара юртбоахама литература, маякий опыт ювца брошюраш, газеташ, журналаш да. Цу массанех а тхона Iалаьмате доккха беркат даьннад, ше-ше дикагIа бе гIерташ бу хIанз наха болх, доярукаша шоайла вIаши новкъостал ду.

Шура а тIехь-тIехьагIа дукхагIа йоаккх. БIубенна шоаш тIаийца декхараш кхоачашдеш боахк яхье хьалха латта доярукаш Багалова Лейла, Мамаева Рая. Цар хIанззе а хIара Iаттагара 1700 килограмм гаргга шура яьккхай. Царна нийсбала гIерташ къахьег кхычар а.

Укх деношка къаьстта хьинар айденна болх бу тха хьайбаш леладераша. Вай Iилмахошта, майрача космонавташта карагIдаьнначох доккхал деш ба совхоза берригa а къахьегамхой.

— Космос караерзаяра турпалерча космонавташа А. Николаевеи П. Поповичеи яьккха котало хьинаре къахьегарца чIоагIъергья оаха, — йоах цар.

Паччахьалкхенна шура дIаялара ворхI бетта план 104 процент кхоачаш а яь хIанз семилетка диъллагIча шера бархI бетта план толамца кхоачашъе лерхI тха хьайбаш леладераша.

ДIахо йодача хана шурийга, кхыча продукцега дIадахар лохдара эшараш деш латт. Дукха ха йоаццаш болх бе йолаялийтай доахан детта керда установка. Цхьан доярка 25—30 етт бетта торо хулийт цо. Укх шера дукха дукхагIа дIайийнай доакъарийна хьажкIаши свеклаи. Царех хьабоала пайда-м тхона дика бейзаб.

Доакъарийна дIа мел йийнача культураштa алхха механизмашца гIулакх ду совхозе. Цудухьа доакъарийга а дукха хIама дIадодац тха. ТIадоагIача шера дерригa а детта доахан бокъонца чуоттадаь кхаба лерхI оаха. Цу гIулакхаша торо хулийтаргья хьайбай продукцега дIадодар дикка лохде, уж дукхагIа яха.

А. ФЕДОРОВ,
Наурский района «Терский» совхоза парторганизаце секретарь.

Сунженски районе «Путь к коммунизу» яхача юртбоахама артела № 2 йолча шурий-товарни ферме къахьегама хьалха латташ ба доярукаш П. Калашаева, Н. Филатова. Царех хIаране денни - буси йийттеи пхийттеи килограмм шура йоаккх. Беттача 14 Iаттагара ворхI бетта Калашаевас хIаранегара 1370 килограмми Филатовас 1460 килограмми шура яьккхай.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) П. Калашаеваи Н. Филатоваи.

С. Хакиева сурти тексти.

ШУРА ДУКХАГIА ЙОАККХАРГЬЯ

Тха боахам лоам чу уллаш хиларо торо хулийт бIарччача шера хьайбаш цига кхаба.

Цхьадола кхоачамбоацараш цига дале а, моша доакъари хийи дика хиларах, хьайбаш леладераша дика къахьегарах шура дукхагIа тIакхет.

Дахача шерарчул дукхагIа да доахан. Царех бетта етт 30 ба. ХIара фуражни Iаттагара йоаккха шура 1,3 литр лакхъеннай. ХIанз хIара Iатто 7,6 килограмм шура лу.

Хьайбаш дика кхабарца денгара денга шура алсамйоал. ВорхI бетта 1115 килограмм хIара Iаттагара шура яьккхай хьалха латтача доярка Тураева Эпсе. Из цу моттигерча хьалашка хьежача дика хьокхам ба.

Колхозе доакъар кийчдара болх во лел. Дахача шера доакъар кхоачамбоацаш хиннилга ховшше а, укх шера кхоачамболлаш из хилийтара къахьегаш бац колхоза кулгалхой.

Укх шера колхоз декхарийла я планах 3600 тонн гIожа доакъари 5 эзар тонн силоси кийчъе. ХIанзалца кийчъяь йол 270 тонни, силос 510 тонни мара яц.

ХIанз ха дика латтача хана берригa низ оарцагIбаккха беза ханнахьа доакъар кийчдара.

М. СЕЛИХОВ — ферма учетчик.
З. СЕДИЕВА — доярка.

Ведана района Ленина цIерах колхоз.

Хьайбай продукташ совйоахаргья

Хьинаре къахьег «Ингушский» совхоза 2-ча отделене шурий - товарни ферма коллективо. Укх шера дIабахача ворхI бетта хIара беттача Iаттагара 1388 килограмм шура яьккхай укхаза. Из хул соахка цу хана яьккхачул кхо бIаь килограмм дукхагIа.

Ферме дикагIа йолча доярка Пешхоева Нинас шийгрупперча хIара Iаттагара 2007 килограмм шура а йоаккхаш, хIанзе а тIехкхоачашдаьд шера тIаийца хинна декхараш. 1600 килограмм шура яьккхай Балоева Адас, Узиева Захрата. Уж кхо доярка хьалха латташ я. Цар санна болх бе гIерташ, царца Iомалуш хьабоагIа кхыбола доярукаш а.

КПСС ЦК мартовски Пленума решенешеи партеи правительстваи юрта боахама къахьегамхошка даьча кхайкаралои кхы а айдаьд хьайбаш леладерий балха хьинар. Денгара ди массаза доал хьайбашкара дукхагIа шура, даьтта, дулх доаккхилга — цар боккъонца дола гIулакх а хинна дIаэттад.

Из кхоачашдара эггара хьалха тоае езаш хилар доярукай балха дисциплина. Дукха моттигаш нийслора цхьаккха бахьан доацаш доярукаш балха ара ца бувлаш. Масала, Пешхоева Болита, Богатырева Сахрат балха дисциплина телхаерех бар. Цхьабакъда, из гIулакх дукха дIахо дахьийтанзар царга коллективо.

Шура дукхагIа яккхара къовсам лоаттабу ферме. Зоотехника нов. Темирбиева хьалхленца цкъа дийттача доаханга яллийса шура цIаькха а юхадетташ цIенъяь хьаяккхара гIулакх дIадоладаьд цига. Цу гIулакхо торо хилийтар эггара хьаьнагIа йолча шурий итташ килограммаш тIакхетийта. ХIанз из гIулакх доярукаша чIоагIа лоархIам баь леладу.

Производственни хьокхамаш лакхдаларца цхьана чIоагIделар доярукашта юкъера доттагIал, цар вIаши ду новкъостал. Из ишта хиннадецаре хьанна ховргдар Богатырева Сахрата доярукай болх Iомабеш мелла ха йоае езаргьяр. Къоначa доярукана шийбалха говзал дIайовзийташ, доахана мишта гIулакх де деза хьехаш, лерттIа доахан детта Iомаеш, доккха новкъостал дир коммунистка Пешхоева Нинас...

Дукха ха йоаццаш 2-ча отделене шурий ферма балха тIа даьха толамаш белгал а доахаш дирекце, партийнии профсоюзнии организацеша карара кара тела ЦIе байракх елар доярукай коллективана. Цул совгIа, доярукашта совгIата телевизор а еннай.

Фермерча доярукай цIерах дIахо йодача хана шоаш кхы а хьинаре болх бергхиларах, шоашта хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдергхиларах дийцар Пешхоева Нинаси Узиева Бучаси.

«Ингушский» совхозе эггара хьалхарчарца коммунистически къахьегама ферма яха сийлен цIи яккха къовсам лоаттабеш ба хIанз фермера хьайбаш леладераш.

В. БАРУЛИН.

„Сердало" селькорий посто хоам бу:

ГIУЛАКХ ДАРГА ХЬЕЖЖА...

Iана замалахь кхоачамбалла доакъар ца хилар бахьан во Iангара даьяар укх шера Урус - Мартана района «Горец» яхача совхоза шоллагIча отделенерча шурийтоварни ферма доахан.

БIаьсти доахана шура дукхагIа луш йола ха я. ХIаьта совхоза дирекце тхона моша конвейер ца хилийтар а дажа моттигаш во хилар а бахьан долаш доахана шура кIезигйора. Цудухьа паччахьалкхен планах йоагIачул 1037 центнер кIезигагIа шура дIаелар оаха хьалхарча ах шера.

Бакъда, тIеххьарча хана укх шера вIалла ца хиннача тайпара дика доакъар да тхога, цудухьа хьалхарча ах шера юкъера лаьрхIача денни-буси йоаккхаш хинначул 500 килограмм совгIа йоаккх шура. Цхьан фуражни Iатта лаьрхIача шура 2 килограмм совгIа тIатехай. Доахан кхоаб оаха мошача хьажкIашца, люцернаца, концентраташца, свеклаца, хан-ханнахьа хий меладу.

ДIахо йодача хана а цу тайпарча рационах доахан кхоабаргдолаш тхона доакъар лоаттадойя, ер шу чакхдалалехьа хьалхарча ах шера дIа ца луш тIайиса шура а, шера йола паччахьалкхен план а кхоачашъе вIаштIехьдаргда тха.

Цхьабакъда, хIанз а дукха кхоачамбоацараш да балха юкъе. Царех цаI да аьла аргIаш фермана гаьна хилар. Цхьайолча хана йол ханнахьа хьатIаоза вIаштIехь ца доалаш доахан меца дус, рационах кхоабалац.

Чуоттадаь доахан кхабар тха отделене пайдана лоархIаш дац. ДукхагIйолча хана доажаду оаха доахан. Чуоттадича шура кIезигъю яхаш бахьанаш а доахаш, из пайданера гIулакх хьаллаца тугаш бац тха кулгалхой. Цун бахьан кхыдар да. Совхоза а отделене а кулгалхой дизззача Iанна доакъар Iалашде шоай вIаштIехь ца далар кхераш, хIанзе а из кходе болабеннаб.

Хьайбаш леладерий болх тоабара, шура алсамъяккхара боккхача лоархIаме ба агитаторий болх. Цар наха юкъекхухь Коммунистически парте сийрда идеяш, хьехамца а гIулакхаца а новкъостал ду къахьегамхошта. Белгалдаккха деза, тха ферме из болх совхоза партийни организаце геттара во вIаштIехьбаьккха хилар. ДагадагIац тхона ферме агитатор, пропагандист, лектор хинна.

Дика доярукаш ба тха совхозе. Йоккха балха говзал я цар. Дийнахь-бус хIара фуражни Iаттагара 10 килограмм совгIа шура йоаккх дикагIболча доярукаша Сатаебаева Хазимата, Татарханова Iайнас, Вахаева Марусе. Бакъда, совхоза специалисташа цар балха говзал кхыча доярукашта юкъе дIайоаржаяра деш хIама дац.

Тха совхоза кулгалхой декхарийла ба оаха хьега къазехьа довргдоацаш, Даьхенна дукхагIа пайда лургболаш лерттIа болх вIаштIехьбаккха. ХIаьта оаха низ а хьинар а ца кходеш къахьегаргда тхоашта хьалхашка латта декхар кхоачашдара.

«Горец» совхоза № 3 МТФ селькорий пост:

А. АБУХАДЖИЕВ — ферма бригадир.
З. ИСАЕВА — доярка.
А. ШАБИХАНОВ — скотник.
С. МУСАЕВ — болхло.

Цар дош чIоагIа да

Грозненски районерча № 3 йолча сомийи баьца даарийи совхозе цхьа шу хьалха мара вIашагIъеллаяц шурий ферма. Из йоккха а яц. Берригаш а 95 бетта етт мара бац ферме.

Укх шера хIара беттача Iаттагара шишша эзар килограмм шура яккха лерхI укхаза. Юкъера лаьрхIача хьалхарча 7 бетта 1450 килограмм шура яьккхай доярукаша. Кхы дикагIа болх баь а нах ба ферме. Царех ба хIара фуражни Iатта лоархIаш 1500 килограммал совгIа шура яьккха Шабазова Аминат, Магомадова Кулсум, Мутиева Закият. Цу дикагIйолча доярукаша укх деношка ферме хиннача собране шоай торонашка а хьежа, 2500 килограммага кхоачае лаьрхIар укх шера хIара Iаттагара йоаккха шура. Доаханна доаггIача бесса гIулакх дарах вIаштIехьдоал доярукай дукхагIа шура яккха. Цига доахан, дажа дIа ца а лехкаш, чуоттадаь лоаттаду. Доаханна шортта тайптайпара доакъар хилийтара чIоагIа терко ю совхоза кулгалхоша.

Дика кхоаб доахан. Цар дийнахьара рацион я: 2 килограмм концентраташ, 5—6 килограмм дIадахача шерара силос, 15—20 килограмм моша хьажкIаш, 20 килограмм йол, мел мола барда. ХIара фуражни Iатта лоархIаш дийнахь-бус йоаккха шура юкъера лаьрхIача 10 килограмм тIехйоал.

ДIахо йодача хана кхы а доккхагIа толамаш дахари продукцега дIабода мах лохбари духьа цига «Елочка» яха установка а оттаяь дIа ца дехкаш доахан леладе вIаштIехьдаргдолаш кердача фермана помещени хьалъеш боахк. Совхоза гIишлонхоша лаьрхIад из ханал хьалха йистеяккха.

Дика вIаштIехьбаьккхаб цига агитационно-массови болх а. Ферма цIеча уголоке стендаш, плакаташ, газеташ, журналаш да, дикагIбарий опыт дIайовзийташ каст-каста беседаш ю ферма бригадира нов. Виноградовскеи совхоза керттерча зоотехника нов. Солоненкоси.

Г. ЗАКРИЕВ.

ЙИШ ЙОЛЛАШЕ А...

Iана дика кийчо еш ба Ачхой - Мартана районерча «Лермонтовский» совхоза цхьоалатIча отделене хьайбаш леладераш.

Цига ханнахьа тоаяь яьхай ерригa къаьна помещенеш. Хьалъяь яьннай керда искусственни осеменени ю пункт, хьалъеш латт кагийча доаханна помещени, болхлошта салоIа цIа, кхыдараш.

Дика дIадоладаьд цига силос кийчъелга а. 2 эзар тонн силос кийчъяь яьннай.

Паччахьалкхенна шура дIаялара план а толамца кхоачашъю отделенерча хьайбаш леладераша. Планах шера 2464 центнер шура яккха езача 20-гIча августа кхаччалца 1993 центнер яьккхай. Цу тайпара дола толамаш даха цар вIаштIехьдаьннад доаханна лерттIа гIулакх дар бахьан долаш, дикагIбарий опыт балха юкъекхухьаш хиларах.

Шоай болх кхы а дикагIа тоабар духьа укхаза доахан чуоттадаь кхаба лаьрхIар. Бакъда, цу гIулакха кийчо яьяцар цига. Дерригa доахан маьлха кIал лоаттаду, силос мара кхы доакъар ца луш. Цудухьа шура кIезигъяьй.

Цул тIехьагIа совхоза директора нов. Широкова тIадожадир силоса хьажкIаш хьекха яьннача кхашка доахан доажаделга. Бакъда, йокъаенна хьажкIий юхкаш мара яа хIама яц доаханна.

— Шортта доакъар ма дий вайга, кхоаленаш а яь, чу а оттадаь лерттIа доахан кхаьбача бакъахьа хургдар, — йоах отделенерча хьайбаш леладераша.

Из сихагIа доре дикагIа а дар, хIана аьлча шура кIезиглуш латт отделене. Иштта, 8-ча августа 1393 килограмм шура яьккхача 21-ча августа 1100 килограмм мара яккха вIаштIехьдаланзар.

ХIанз массе боахамашка хьайбай продукци махулла дукхагIа яккхара къовсам лоаттабеча хана «Лермонтовский» совхоза дирекце из боккхача лоархIамера болх тесса битар ла мегаргдолаш дац. ХIара килограмм шура совъяккхара ца хаддаш къовсам лоаттабе беза. ЦхьоалагIча отделене хьайбай боахам сихха тоабара доахан чуоттадаь кхоабилга вIаштIехьдаккха деза совхоза дирекце.

З. ГЕЛИСХАНОВ.

ЛерттIа гIулакх а деш...

Дика хIама да Наьсарен района «Октябрь 40 шу» совхозе доладаьр. Совхозе мел йола фермаш вIашагIа а теха ше къаьстта хьайбаш леладу отделени яьй цига. Цу гIулакхо дукха пайда лу боахама.

Деррига доахан цхьан моттиге хиларца аттагIа да царна лорал де, доакъар Iалашде, тIахьожам лоаттабе. Учет а дикагIа лелаю, чоалхане яц. ХьалхагIа кхоъвиъ фермай заведующи хиннавале, хIанз из болх бу цхьан саго. Из ва управляющи.

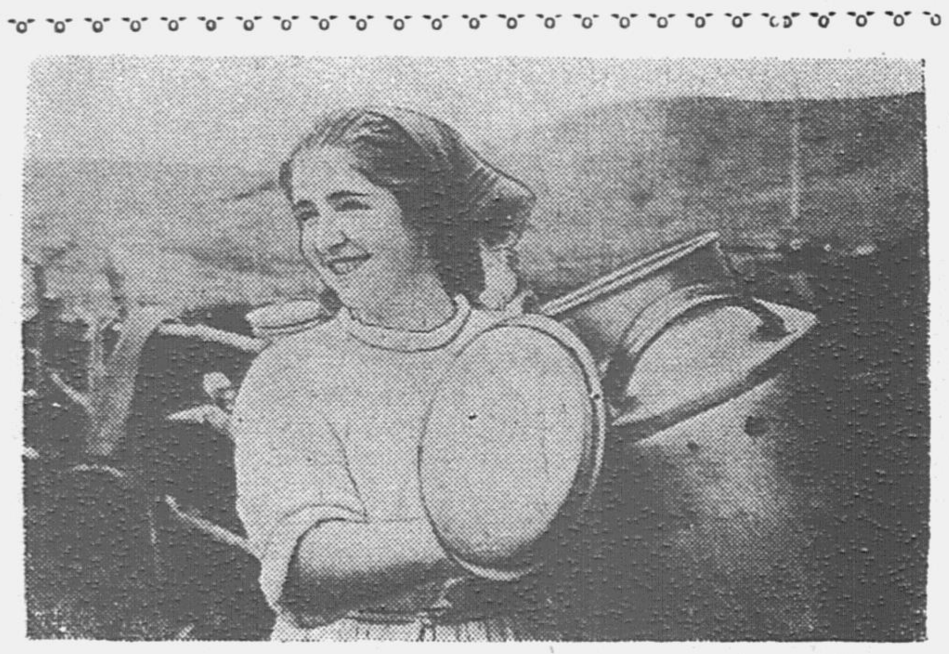
— Дуккха аттагIа да тхона болх бе, — йоах цигарча болхлоша. — Тхоай декхараш кхоачашдара дикагIа ка йоал тха.

Уж дешаш гIулакхаца чIоагIду Кодзоев Махьмада кулгалдеча коллективо.

Бийсан а дийнахь а доаханна мадезза доакъар хулийт болхлоша. Дийнахь шозза — кхозза арадоах. ХIара Iатта, кIезига шура лучунна дукхагIа а луш, аьта мукх, кен, килограмм свекла тел.

Иштта цар шоай доаханна Iунал дундаь хIара дийнахьа тIаетталу шура. Масала, август бетта 10 дийнахьа тIакхийттай 80 килограмм совгIа шура. ХIанз из цифр дукхагIа хулаш латт. ХIара бетта тIеххкоачашъю цу коллективо шура яккхара задани. Къаьстта дика болх бу доярукаша Дзаурова Хьавас, Ажигова Мовлатхана, кхычар.

М. ЗАНГИЕВ.

Укх тIеххьарча хана дикка тоабаьб шоай болх «Назрановский» совхоза СурхотIарча отделене хьайбаш леладераша. Байнача ворхI бетта ферма хIара доярка цхьан Iаттагара 1600—1700 килограмм шура яьккхай.

Сурта тIа: отделене дикагIа йола доярка Дакиева Лейла.

А. Зимарина сурт.

ЦIИ ЙОАЯЬЧУЛ ТIЕХЬАГIА ДАЬННА ОАРЦ

Нохч-ГIалгIай АССР-е кадраш хоржачеи балхаш тIа ухийтачеи хана партийни принципаш телхаю

Цхьан хана-замалахь хиннача Путивле аьннар отташ вола аьлинг хинна вагIа тоам болаш саг вар Межидов Гаиб. Цига-м дика дергдар-хьона цо доал! Шийх кхыдар ца доалле а, сонтали гIожали-м сагагара эца езаш вац Гаиб.

Вешта, хIанз а во вахац Межидов-м. Массехк шу хьалхагIа цхьаннена а дагалоацам а боацаш, республикански номенклатурах тоссавелар из, хIаьта цу хана денз «орбите» лелаш а ва. Гаиба леладеча вельможски гIулакхаша цунна гIулакха лакхвалара новкъарле ца ярал совгIа, кхыметтел из хеста а вайт. Барт техача оал «ше яхар дайтаргдолаш ва», кегар бича — «денал долаш ва».

ХIаьта кегар-м Межидова кIезига баьбац!

Ножай-Юртара бараш хIанз а метта бахканза ба райкома хьалхарча секретара посте вагIаш Гаиба кхо шу даккхарах. Ер-м саг хинна а ца Iеш, доакъазал я! Межидов коллективни кулгалде оттавечул аттагIа дар бIаьстан юхье Iаьржа доагIа лоаман хий хьарсам чу соцадеш. Хьехарга ладувгIацар, ше аьннар ца дича, ла магацар, наха хетар теркал дацар. Районе хьахозаш хиннар дар алхха: «Со ва — да», «Со ба — корта», «Со ва команда тергьяр, кхоачашъергьяраш шо да!» Деррига а IокIалдихьар «со» яхача межидовски дешо. Эггара лоадамбоаца дош а хьалхара секретарь юкъе воацаш къоастадацар районе.

Гаиба критика елгеи зIыйна тIагIолла кулг хьеккхилгеи цаI дар: пайда цхьаккха бацар, хIаьта халахетараш мича хьоргда а ца ховш дукха дар! МоллагIа бакъахьарча хIамах ер де дезар аьнна шийна хьалхадаьккхача, шийфуттаройна яхарг лоархIар, моллагIа дош аьлча, шийхIама IотоIаде яхаш санна хетар.

Цкъа райкома оргготдела заведующе А. Арсаева чувхам тIехбоах Iа аьнна шийга аьлча, човна тIа тух хьарцар мо хIама хилар Межидовна.

— ХIанз, кхы гаьна ца а воалаш, халахетар доацача ханна, дIавалалахь! — аьлар вокхо. — Цхьана болх буларгбац вайга.

Гаиб Эльмурзаевичаца тарбала ханзар дукккхача кхыча болхлошта а. Кхаь шера чухь Ножай-Юрта хувцавеннав виъ райкома шоллагIа секретарь, пхиъ оргготдела заведующи, пропагандаи агитацеи отдела пхи заведующи, виъ райисполкома председатель, ялх прокурор, кхоъ милице начальник, виъ райпо председатель, халкъа образоване отдела кхоъ заведующи.

Юккъерча лоархIамах йола кадраш-м ювца а езац! Цхьанна а цIен-нанас бегабаь, цIенбаьбац шийкIувс, межидовски «чIоагIача» кулго районни номенклатура санна чIоагIа. Кино хьокхача хана хувцалу сурташ санна каста хувцалора колхозийи юрта Советийи председателаш, фермай бригадираш, заведующеш...

Лакхбаь хиннача гIалат баьннарий когаметта хьатIаухар керда кьонахий, хьалхарча секретара гаргала а дулхах-цIех бола а нах. Хьадаьннад, хьовла тIа хайша мозий миссел дукха бар уж Ножай-Юрта.

Областной партийни комитете Межидовна ухача жалобий къаьстта, «персональни» папка йолае йийзар. Хьаухаш дола хоамаш тахка районе ихай бригадаши комиссеши. ХIаьта а, хичура векъа волаш аравала аьттув боалар Гаиба массаза а.

Из сено кIалхарваьхав хIанз ала хала да. Цо тийнача доккхийча рапорташа ваьхав, е тохкамбе баьхкарий къахетамо ваьхав, е юкъе латтача хьоашало ваьхав—цхьабакъда, моллагIа а цо даьр мегаш-м дар.

Цкъа, тIехдаьккха малар а менна, Межидови райисполкома председатель Яндарбиеви кьона учительницаш Iеш болча цIагIа чулилхар. Ловеласий безам хьатIа ца эцаш уж Iоъара а кхайса, обкоме леткъар мехкарий. Бюрона хьалхашка кортош букара дерзаде, дош дала, дехке бовла бийзар «донжуаний». Цхьабакъда, дерригa а дикаца чакхдаьлар. Йовсарал леладаь кулгалхой «цIенача дегаца» дехке баларах, бехк а баь, битар уж бюрос.

Иззаморг а хIама ца хулаш дисача метте, кхычох а хургдац хIама! Балансу яхача юрта дов а доалаш болх хинначул тIехьагIа «гIулакх карара а даьнна» висар хьалхарча секретара уст-воша Х. Несерханов. Гаргала сагилг мишта вутаргва гIулакх ца деш! Кхы дукха уйла яь ха ца йоаеш, культура отдела заведующи А. Сетиев дIа а ваьккха, цун когаметта шийуст-воша хоаву Гаиб Эльмурзаевича, КПСС обкоме жалоба яхьийтар Сетиева. Районе комисси яхийтар. Ше бакъволга дIахьокха хайра Сетиева. Цхьабакъда, Гаиба хIанз а аьттув баьлар. Уст-воша шортта кхычахьа балха вахийтар. Сетиев юха, шийбалха тIа хьожавир, хIаьта Межидова лоадама бехк банзар.

ТIаккха, фу деш бар районера коммунисташ? Уж такккхалча Iеш бацар. Цар бехк мичаб жалобашта тIагIоллареи, хIаьта дукхагIча хана харцахьеи тохкамбар бахьан долаш «факташ бакъдаращца нийсъеннаяцар» яхаш. Дуккхаза а из тайпа тохкам баьчул тIехьагIа, бехке вар Межидов а воацаш, цун лертIардаьнна гIулакхаш гучадаьхараш хулар.

Межидовна тIехь доал деш саг вий хьажа гIийртар учительница йола коммунистка Р. Нечевилова. Мишта чакхдаьлар хIаьта гIулакх? ЦIенача сагах доацар дувцаши из готваь хьувзавеши. Учительница балхара дIаяьккхар, партера дIаяьккхар, кхыметтел шийдиъ бер а тIехьа 24 сахьат далалехьа районера дIаяха а оттайир.

Районе яха хиннача комиссе соцам бир «хьалхле лелаеча дукккхача болхлоша Нечевиловайца харцо йийца хилар, цкъаза вIалла сатоха а йиш йоацаш». Из района кулгалхошта баь боккха бехк бар. Цхьабакъда, цхьанне хIанз а кхы ара ца доалийташ тоIадир из бехк бе боагIаш дола гIулакх. Межидовна чIоагIа бехк болба аьнна обкома бюрос баь соцам кхы маьлхара дуне бIарга ца гуш бисар.

... Ножай-Юртара ухача жалобашта обкоме цхьаькха папка йолаяьчул тIехьагIа, Межидов «болх тоабе вохийт» аьнна, Курчалой районе хьалхарча секретаралла хьожавир. Укхаза а шийкъаьнара гIулакхаш доладир Гаиб Эльмурзаевича. Цхьаккха ца вуташ хийцар берригa колхозий председателаш, лоадама саг юхе ца вуташ эккхайир райкома ерригa аппарат, Iолергар районни учрежденешкара кадраш, хIаьта: бюро членашта хетарий лоархIам а ца беш, шийна бакъахьа хета а хьаштбола а «нах» хержа ваьлар. Райисполкома председателалла дIатарвир цо шийгаргала саг Хаджимурадов, райкома отдела заведующи а вахийта лакхвир шейха виIий воI а молла вешийвоI а вола Дохтукаев, милице начальникалла вахийта могавир шозза суд яь хинна Алмасов, «Заготскоткорм» яхача пункте заведующелла вахийтар Дидигов яха жулики йовсари.

ХIанз Курчалойра йолаелар жалобаш. Цхьабакъда, Межидовна сов дукха ухача «кляузашка» баьннача обкомерча болхлоша кхы ца хьожаш йитар уж.

Курчалоерча наьха ираза Гаиб лакхвир. Парте обкоме шоай низ кхоачар даь уйла ярах, ерригача республике а кхы дикагIа кандидатура кораянзар республикански потребсоюза председателалла вахийта.

* * *

Межидов санна фуннагIа а цар дой а могийташ кIезига болхлой бац Нохч-ГIалгIайче. Цхьаннахьа болх бохабича шоллагIча оттабу уж, цига а из тайпа гIалат даьлча кIезигагIа бехктокхаме йоацача посте Iоховшабу.

«Кулгалделга кхоачашдаьдац» — дIаваьккхар МагIалбика горисполкома председатель Ш. Маскуров. Массехк бутт баьлча бувзамеи, автотранспортеи, тIо-наькъийи болхлой профсоюза обкома председатель хилар цунах.

Диъ шераи ах шераи пхеннахьа доккхача гIулакхаш тIа хинав С. Налаев. Пхе бетта из ваьгIар обкома инструкторалла, райкома секретарал — пхе бет-

(ДIахододар 4-ча оагIо тIа)

СЕРДАЛО
3-гIа оагI. 30 август. 1962 шу.

Доазол дехьара

Сша карагӀ хинна гӀулакх

ЛОНДОН, 28 август. (ТАСС). Кубе леладеча гӀаьрий гӀулакхашта ВӀашагӀкхийтта Штаташ бехктокхаме я — из хеташ да тахан арадаьнна дукха а английски газеташ.

Кубана духьалара операцеш США кийчъеш хилара тешал ду дерригнеша а, яхаш белгалдоах «Дейли геральд» яхача газето. Фидель Кастро столицана духьал тӀеххьара леладаь гӀулакхаш США цхьаккха гӀулакх доацаш хиннад, аьлар американски паччахьалкхен департамента, цхьабакъда, мала тешаргва цунах? Духхьал США президента пурамийцеи могадарцеи дагадохийт «Дейли Миррор» яхача газето, (1961 шера — **ред**) Кубах летар, цхьабакъда летараш лоацчача хана чухь боха а бир кара а боалабир. ХӀанз керда инцидент хиннай. Тамашийна да президента Кеннеде уж налеташ американски латта кийчъейтилга.

Паччахьалкхен департамент цхьаккха бокъо йоацаш тийша болх барах бехказъювле а, белгалду тахан «Дейли уоркер» яхача газето, цунна саг Ӏехаве могаргдац. «Дика ховш да,— язду газето, — дукхача кубински эмигранташта американски Ӏаьдало ахчанца новкъостал делга, Ӏомабелга, царна герз лоаттаделга». США политико лерхӀар, дӀахо язду газето, кубински реакцех ударни низ вӀашагӀ а белла, острове чу а хьийлхаь американски монополистийи хьалха хиннача диктатора Батиста тӀехьарабарийи Ӏаьдал юхаметтаоттаделга да». Гавана дов дар, — белгалдоах газето,— цу тайппарча политиках хьахулар да.

ПРЕЗИДЕНТА КЕННЕДЕИ ПРЕМЬЕР-МИНИСТРА МАКМИЛЛАНЕИ ЦХЬАНА ЯЬ ЗАЯВЛЕНИ

НЬЮ-ЙОРК, 27 август. (ТАСС). США-и Англеи цхьан ханна кепа теха араяьккхай США президента Кеннедеи Англе премьер-министра Макмилланеи ядерни тохкамаш соцадара договора проектах лаьца оттаяьча англо - американски предложеней хьакъехьа яь заявлени.

Заявлени тӀа йоах, «Кеннедеи Макмилланеи Женеверча шоай викалашта инструкцеш еннай миччахьа а деш дола деррига ядерни тохкамаш соцадара хьакъехьара предложени чулоацаш долча договора проект а хӀаьта иштта лаьттан тӀа, хи кӀал, космосе деш дола тохкамаш соцаделга чулоацаш долча договора альтернативни проект а герз дӀадаккхара гӀулакха вӀашагӀкхийттача 18 паччахьалкхен Комитете тахан дӀачуле аьнна.

Заявленех гуш мадарра, цу шин проектах цхьанне тӀа юха керда йоахар ядерни тохкамаш де тарлучча моттиге инспекци а йолаш дунен халкъашта юкъера тӀахьожам хургболаш ядерни тохкамаш соцадара хьакъехьа хьалхагӀа енна хинна англо-американски предложени я. «Альтернативни» проектах аьлча, цу тӀа хьехадац тохкамаш де тарлучча моттиге инспекци оттаелга, хӀана аьлча цо дувцараш лаьттан тӀа, хи кӀал, космосе деш дола тохкамаш мара, лаьттана кӀал деш дола тохкамаш дац.

„Эшац"—„Юкъарча рынкага"

ЛОНДОН, 27 август. **ТАСС-а корреспондента Е. Егорова хоам бу:** Англи «юкъарча рынкана» юкъеяхара духьала йоккха митинг хилар селхан Лондонерча цхьан йоккхача концертни зале — «Альберт-Холле». Из митинг къаьстта белгалйоалаш я Англе къаман хьашташта духьал лелабеча цу тийшача балха духьала тайп-тайпара политически организацеш эггара хьалха вӀашагӀтоха лаьрхӀа из хиларца.

3 эзар гаргга саг гулвенна митинг ше хьаеллача хана «Англи дӀакхетийтаргъяц» аьле цӀи йоаккхаш йолча организаце председатела Оливер Смедле духхьал дӀааьлар, Англи «юкъарча рынкана» юкъеяхийта гӀертараш «пхелагӀа колонна» я, хӀаьта Англи «юкъарча рынкана» юкъеяхара английски халкъ чӀоаггӀа духьала а да, аьнна.

Парламенте лейбористски депутат волча Ричард Марша аьлар, дукхагӀа бола лейбористски парте членаш бокъонца духьала ба Англи «юкъарча рынкана» юкъеяхара. Цо дӀахо аьлар, «юкъарча рынкана» юкъеяхаро новкъостал дергдац Англена, цунна тӀалатта экономически халонаш дӀаяхара.

Печатникий профсоюза генеральни секретарь а иштта «Хьалхашкахьа йолле Англи» яхача организаце председатель а волча Ричард Бригиншоус аьлар, «юкъарча рынкана» юкъеяхаро хӀалакьергья Англи.

«Истинные тори» яхача организаце лидера генерал-майора Ричард Хилтона дийцар, Англи «юкъарча рынкана» юкъеяхаро мехка суверенитета тӀакхоачабергболча кхерамах. Цо аьлар, цунах «экономически барт а ца хулаш, политически гӀулакхашта дӀакараяхар хургдар».

«Юкъарча рынкана духьал барий союза» председатела Н. Л. Смита аьлар, «ялхнена» юкъеяхара идея английски а йоацаш, американски а я, хӀаьта цо лерхӀар «шийла тӀом» сихбелга а да. Англи «юкъарча рынкана» юкъегӀолгеи ца гӀолгеи къоастаде дезар Макмиллане Кеннеде вац, английски халкъ да, аьнна белгал а даьккха, англичанаш тӀахьийхар Смита Англи цу блока юкъеяхара духьала къовсам чӀоагӀагӀа болабара. Графа Сэндиуча (парламента консервативни член хиннача лорда Хинчинбрука) белгалдаьккхар, тӀом хинначул тӀехьагӀа Англе ший политика тӀатӀа дукхагӀа США политикана дӀакараухийташ хилар.

Ерригача зало чӀоаггӀа тӀоараш а детташ тӀаийцача резолюце тӀа митинге вӀашагӀкхийттараша дӀакхайкаду Англи «юкъарча рынкана» юкъеяхара, шоаш чӀоаггӀа духьала хургхилар, правительство тӀахьех БЭС-а членаш долча мехкашцара переговораш йитараи хургйолча содружества мехкий премьер-министрий конференцех содружествана чухьара гӀулакхаш чӀоагӀдара духьа пайда эцараи.

КУБАНА ДУХЬАЛАРА КЕРДА ПРОВОКАЦЕШ

ГАВАНА, 27 август. (ТАСС). Революционни герзацарча низий министерства хоам бу, кхоана 24 август да яхаш тховсара американски тӀема самолет Кубай фецара доазув хоададаь чу а ена, Матансас яхача провинцерча бархӀ юрта тӀа гӀолла лийннай, яхаш. 3 эзар метр гаргга лакха хиннай пиратски самолет.

Тринидадеи Тобагои шоай лоӀаме яларга.
А. Ведерникова дилла сурт. ТАСС фотохроника.

1812 ШЕРА ДАЬХЕН ТӀЕМА 150 ШУ ДИЗАРГА

ЭСТОНСКИ ССР. Валгасски района Пыгевесте яхача юртагара цаӀи ахи километр ягӀа мавзолей — 1812 шера хиннача Даьхен тӀема турпала генерал-фельдмаршала Михаил Богданович Барклая-де Толле цӀераца дувзаденна долча памятникех цаӀ. Укхаза да полководеца каша.

Мавзолея чу обелиск оттаяьй. КӀайча мраморах яьча цун ларда тӀа полководеца бюст латт. Ларда юхxе улл бронзах баь гӀайбилг, цу тӀа улл маршальски тур, орденаш, тӀем тӀа лелаеш хинна шлем, аьлан кий. ТӀехьашкахьара хьагуш букара йийрза тӀема байракхаши тӀема трофеяши а йолаш, бюста аьттехьа латт тӀема даьлан Афина Палладе скульптура. Аьрда оагӀорахьа—Россегара бала гойташ дола кхалсага сурт. Полководеца хьабена тӀема никъ бувцаш даь йоазонаш да мавзолея пенаш тӀа.

Сурта тӀа: Пыгевестера Барклая-де-Толле мавзолейи мавзолея чу оттаяь обелиски.

П. Кузнецова сурт. ТАСС фотохроника.

Спортивни хоамаш

«Спартак» яхача общества Центральни совета хьалхле яккхара Ерригсоюзни яхь а лаьца, гандболах лайзаб городе Станиславе. Станиславеи Свердловскеи командашца лайзача грозненски спартаковцаша шоллагӀа моттиг яьккхай.

* * *

Ши бутт совгӀа ха яьккхар Грозне производственни коллективашкарча физкультурникий спартакиада латташ. Спорта 10 тайпа чулоацаш яхьаш хилар цига. Спартакиаде геттара дика толамаш даьхад Грозненски нефтемаслозавода, Грозненски Ӏилма-тохкама института, производственно-товарни контора, «Красный молот» завода физкультурникаша. Шин группе хиннача спартакиаде толам баьккхар цу коллективаша. Легки атлетика яхье спартакиада чемпионаш яха цӀераш яьхар «Красный молот» завода спортсменаша Осташко, Русинова, Склярова, Луганскаяс, кхычар.

Заводашкара, фабрикашкара, мехкдаьтта промыслашкара, гӀишлош хьалъеча моттигашкара дукха физкультурникаш гучабаьлар цу спартакиадах.

Р. АЛИМОВ.

КЪОНА ТӀЕХЬЕ КХЕЯР—ЕРРИГАЧА ОБЩЕСТВЕННОСТА ГӀУЛАКХ

☆☆☆

КА МАЬХАЛ ЯЙЛА ШУН, КЪОНА ДОТТАГӀИЙ

Ахка дӀадаьлар. Дика са а леӀа, Грознерча школашка юха а деша чудоагӀа эзараш бераш: кӀаьнкаши йиӀигаши.

Дешархой тӀаэцара башха-дика кийчо яьй дуккхача хана денз коммуниста О. И. Лебедева кулгалдеча № 7 йолча городской школа. Массе а хӀаманна ремонт яьй, пенашта кӀираш техай, истолашта, парташта басараш хьекхад, ийнаш, кизга санна, къегаш да. Яраш керда яьха а эшараш тӀаийца а Ӏалашъяьй гойтара пособеш. Дирекце а хьехархой коллективо а къаьстта дукха терко тӀаяхийтай дешархошта политехнически кхетам балара. Цунна тешал ду школера мастерской мел эшача хӀамашца Ӏалашъяь хиларо. Цигарча токарнии слесарнии цехашка, радиои барзкъаш тегарей мастерскешка 5—11 классашкарча дешархошца практически занятеш еш хургба йоккха опыт йола хьехархой Исакова, Конкова, Дойницкий, Сирик.

Алхха школерча мастерске балхаш даь а Ӏац дешархой. Масала, школера 30 гаргга дешархо «Красный молот» яхача завода цехе токарни гӀулакх Ӏомадеш хилар соахка. Тайп-тайпара оатхалаш хьа а еш, завода заказаш кхоачашдора цар цига. Укх шера а 40 совгӀа дешархо хургва цига уж тайпа заказех дола балхаш кхоачашдеш.

Дешара шу дӀадоладелча денз школа дешархой хьае болалургба городерча детсадаштеи, яслештеи, ремесленни училищаштеи эшаш йола мебель. 9—11 классашкарча дешархоша укх шера духхьашха производственни практика дӀахьоргья № 2 йолча радио-ателье.

Нагахьа санна лакхехьарча классашкарча чертежникашца деш дола балхаш хьалхагӀа школа кабинете деш хиннадале, царцара занятеш укх шера Гипрогрознефта кабинеташка хургья.

Барзкъаш тега Ӏомалуш йола мастерске а хьаелл укх шера школе. Цу гӀулакха барзкъаш тега 12 машин ийцай.

Дешара керда шу дӀадоладалар хойташ хьалхара гургал тохаргба ломма. Цу гургалла зовнах деша гӀоргда миллионаш советски бераш. Тайп-тайпарча къамех болча къахьегамхой 1050 бер деша гӀоргда Грознерча № 7 йолча школе а.

Дешарах, къахьегамах дика ка яйла шун, къона доттагӀий!

Б. ДИДИГОВ.

Дика кийчъяьй ЖӀайрахьара школа

ЦӀаьхха дагадохарах хилан-зар ЖӀайрахьарча 8 шерарча школе Первомайски районерча хьехархой августовски конференци. Керда дешара шерага из геттара дикагӀа кийчъялар бахьан долаш лаьрхӀар райОНО конференци цига дӀаяхьа.

Укх шера 1-ча августа денз кийча я школа дешархой чуэца. Малх санна сийрдаьнна, кӀираш а теха, басараш а хьекха латт гаьнарча лоаман юртара школа. ТӀаэзай укхаза Ӏана кхоачам балла йоаго хӀама, иштта йоаго хӀама Ӏалашъяьй хьехархошта, Ӏалашъяьй дешара эша пособеш, тетрадаш, книжкаш, кхыдараш.

Во латтац укхаза хьехархой йоакхо яра гӀулакх. Массава а хьехархо квартира йолаш ва, дика тоадаьд хьехархой чубаха йиъ квартира йола цӀенош. Иштта шоай йоакхо яр а сий дар а бахьан долаш цхьаккха хьехархо дӀаводац школера. Укх шера цаӀ тӀакхетар мара саг дӀавахавац укхазара. Барт тайнача коллективе ва 6 хьехархо эрсий къамахи 6 гӀалгӀай къамахи.

Дика къахьийгад директор нов. И. С. Льянов керте латтача школа коллективо, школа кердача дешара шерага кийчъеш. ДӀаяздаьд деррига деша ха йола бераш. Царна хьеха хьехархой кийчбаьб, дешара планаши программаши вӀаштӀехьъяьхай.

Чуваха безам боагӀаргболаш я школа че. ШакӀаш санна цӀенача хӀара классе 6—7 зиза латт корашка дӀаоттадаь. Районе мелъярел дикагӀа я укхазара школа гонахьара участок а. Из хьаяьй соахка тӀоштӀа, шовзткъа машин Ӏаьржа лаьтта а дилла. Хозалла бӀарахьежаргволаш я укхазара сомий беш. Ши шу хьалха дӀаегӀача 250 гаьнах, укх шера, цхьайолчар тӀа сом летаб.

Дика вӀаштӀехьъяьккхай школьни мастерской, физико-химическии биологическии кабинеташ. Цар торо хулийтаргъя политехническии къахьегамеи гӀулакхаш дикагӀа вӀаштӀехьдаха а школа вахарцара бувзам чӀоагӀбе а.

Хьехархой конференце хиннараштa шоашта бӀаргадайра ЖӀайрахьара школа кердача дешара шерага Ӏалальмате дика кийчъенна хилар. Первомайски РайОНО-с приказ техад, школа кердача дешара шерага дика кийчъярах школа ерригача коллектива баркал оалаш.

П. ВЛАДИМИРОВ.

☆

Шерлургда профессиональни дешара гӀулакх

Тха районе дизза чакхдаьннад школаш эргайоахилга. Районе я ялх цхьайтт шерареи, пхиъ бархӀ шерареи, ялх юххьереи школа. Массайола школа ремонт яь яьккхай, доагам тӀаэзад, хьехархой квартирашцеи доагамцеи Ӏалашбаьб.

Ӏалашъяьй школашта эшаш йола дешара-гойтара пособеш, книжкаш, тетрадаш, кхыдараш. БархӀ шерареи цхьайтта шерареи цхьаккха а школа яц мастерски йоацаш. Мастерскешка я политехнически дешари къахьегама гӀулакхаши Ӏомадара эша оборудовани, инструменташ.

Районе мел йолча школашта эшаш бола хьехархой Ӏалашбаьб духхьал кхыча мехкий метташ хьеха ши хьехархо мара ца эшаш. Уж а кастта хургболаш ба.

Къаьстта дукхагӀа теркам тӀабахийтаб укх цхьайтта шерарча школашка профессиональни дешара гӀулакх тоадара. Соахка шин цхьайтта шерарча школашка (Орджоникидзевскии Ассиновскии), мара вӀаштӀехьдаьккхадацар массехк професси йола юрта боахама механизатораш кийчбар.

Укх шера из пайданера гӀулакх деш хургья ерригa ялх цхьайтта шерара школаш. Цу гӀулакха эшаш йола материальни база йолаш я. Профессиональни дешара гӀулакх къаьстта дикагӀа вӀаштӀехьдаьккхад Ассинскерча цхьайтта шерарча школе. Укхаза керда токарни станок а йолаш керда оборудовани Ӏалашъяьй.

Л. РОГАЛЬ,
Сунженски райОНО инспектор.

ХОАМ

Укх деношка Грозненски городской къахьегамхой депутатий Совета исполкомо решени яьй улицаш хувцара хьакъехьа городерча къахьегамхой дехар кхоачашдеш.

Цу решенега хьежжа Тепловозни улицах космонавта Николаева цӀерах йола улица яьй, котельни улицах—космонавта Поповича цӀерах йола улица, Демьяновски улицах — Маршала Блюхера цӀерах йола улица.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Радио передача программа

30 августа

6.40 — «Хьайбаш леладерхоша кхоачашду шоай декхараш» — передача (гӀалгӀай меттала); 6.50 — хоамаши передачай программеи; 7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 820 — Советски Союзереи доазол дехьареи хоамаш (нохчий меттала); 8.30 — «Сердало» газета обзор; 8.40 — пионераштеи школьникаштеи передача (эрсий меттала); 16.00—нохч-гӀалгӀай ашараш; 16.10— «Комсомольций сийг» — журнал (гӀалгӀай меттала); 16.40 — керда хоамаш (гӀалгӀай меттала); 16.50 — «Агитатор — цеха начальник» — (нохчий меттала); 17.05 — керда хоамаш (нохчий меттала); 17.20 — «Дика чуийца яха шекар доаккха свекла» — передача (нохчий меттала); 17.35 — ашарий антракт; 17.45 — керда хоамаш (эрсий меттала; 18.00 — ДикагӀча опыта радиошкола (эрсий меттала); 18.30—Юртабоахама болхлой заявкех концерт.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цӀерахча кинотеатре. Йоккха зал — **«Са дега-гӀоз».** Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10. ЗӀамига зал № 1 —**«ЗӀамига бер».** Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30:

ЗӀамига зал № 2 **«Са дега-гӀоз».** Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9. ЗӀамига зал № 3 — **«КӀай бийсаш».** Долалу: 9.30, 11.30, 1.30, 3.30, 5.30; 7.30; 9.30:

Город Грозне Серноводски улицах, 5, яхаш йолча **Ефремова** Таисия Степановнас суде деннад город Грозне Мельнични улицах, 33, вахаш волча **Ефремов** Василий Михайловичацара ше къастарах дола дош.

Дош дувцаргда городерча Ленински района халкъа судо.

Город Грозне, Старопромысловски районерча Иванова цӀерахча городока, 44 корпусе, 9 квартире вахаш волча Худяков Владислав Алексеевича суде деннад гор. Караганде 2-гӀа школа-интернат, 4, яхаш йолча Дементьева Тамара Дмитриевнайцара ше къастарах дола дош.

Дош дувцаргда г. Грозне, Старопромысловски районни халкъа суде.

ЦӀИ ЙОАЯЬЧУЛ ТӀЕХЬАГӀА ДАЬННА ОАРЦ

(Йистедоалар. Долалур 3-ча оагӀо тӀа).

та, ши шу гаргга министр волаш. ДӀаваьккха вецаре иззал кхы вагӀа а духьал хургвацар из-м. «Заготскототкорма» районий юкъарча контора управляющи хилар Налаевх. Укхаз жуликашта новкъостал деш хилар гуча а даьнна... керттерча дулха комбината директоралла гӀо аьлар цунга.

Шоаш хьалхагӀа леладаь во гӀулакхаш диццала а кхелехьа кердача бехктокхамерча гӀулакхаш тӀа хьожабаь багӀа харцлери ца даь балхаш тӀаяздари бахьан долаш балхара а партера а дӀаваьккха, хьалха «Сельстрой» треста управляющи хинна К. Осипов, автотреста управляющи хинна А. Жлобинский, иштта кхы дукха а балхах бохабаь гӀулакхера нах а.

Кхы дуккха а цу тайпара факташ йоалае йиш яр, цхьабакъда из дац керттердар, сево хулийт уж зуламера гӀулакхаш.

...ХӀанз а болаш ба Нохч-ГӀалгӀайчерча доккхача гӀулакхашкарча наха юкъе гаргарча сага новкъостал де безам бараш. Гаргарча наха, юртхошта, бовзарашта тайп-тайпара посташ, моттигаш яла могадеш а дӀателаш а, цу «дикача вотеша» геттара кӀезига уйла ю шоаш лакхбаьрий, царна карагӀдаргдолчун. Балха дӀахьежабе мара жоп тела Ӏамаьбац уж. Цар могабаьча наха шоаех тешам боабича, хӀаьта цхьаццаболчар къоал дича а е болх бохабича а, из царга хоатташ, царна бехк беш саг вац.

Хатта-м дезар! Алхха цхьа Наьсаре бахьан долаш а.

ПхелагӀа шу да автономни республика йоккха юртбоахама район тӀехьаюссачарца йола. Цу хана денз укхаз хувцавеннав виъ хьалхара, ялх шоллагӀа, виъ кхоалагӀа парте райкома секретарь, ворхӀ райисполкома председатель, 38 юрта Советий председатель. Шин совхозе хувцавеннав 8 директор, 30 керттера специалист, 28 отделеней управляющи. Цу тайпара кадраш хувцарах хинна зе ер да: диъ шераи ах шераи совхозашта 3600 эзар сом кердача ахчанца зе кхийттад.

Малав жоп дала дезар? Цхьаккха моттиг яц, кадрай гӀулакха хьакъехьарча гӀалатий аргӀанара итогаш ше еш областной партийни комитето кадраш дӀанийсъяра партийни принципаш телхаечаргара, бокъонца бехке болчаргара жоп хьадехаш.

Дукха ха йоаццаш обкома бюро дийцар первомайски колхоза председатель хиннача А. Цицкиева персональни гӀулакх. Духхьал дӀааргда вай, гӀулакх во дар! Ший групперча нахаца кхаь шера миллион сом совгӀа ахча киса деллад цо. Цо-м шийна доагӀар дихьад: суде дӀавеннав, партера дӀаваьккхав. Из преступник балха тӀа хьожаваьраш, лораваьраш, айваьраш юкъебахьанзар, уж вӀалла хьоа а банзар.

Автономни республика промышленни предприятешка, колхозашкеи совхозашкеи, партийнийи, советскийи, боахамеи аппарате бӀаьш-бӀаьш бола Ӏалальмате дика болх вӀаштӀехьбаккха ховш бола гӀулакхера нах, болхлой ба. Лакхбе шортта нах ба! Цхьабакъда, парте обкома во довз нахах доахка гӀулакхаш, цар политически качестваш, бехктокхаме увзац безарахи доттагӀлен тӀехьи кадраш балхаш тӀа увттаераш.

ГӀулакхаш дика хиларах дувцанза яланзар укх шера бӀаьсти КПСС областной комитета ший пленуме «Материально бехктокхамерча гӀулакхе кадраш харжара партийни принципаш цӀенхаштта телхаяра» дош.

Дувца оттадаь хиннача дешоше дувцар ше фу дош да. Торгови системе, потребительски коопераце, заготовительнийи снабженческийи организацешка кадрай хьакъехьа кхераме гӀулакх нийсденнадар. Материальни рузкъаш долча тӀакхаьчабар харцахьа гӀулакхаш леладаь, судаш яь хинна нах. Растраташ ярахи лечкъораш дарахи хинна зе соахка шоза дукхагӀ а хинна 8,5 миллион совгӀа сомага дӀакхаьчар.

Сихдаь, бехказбовла гӀерташ деш къамаьлаш а долаш чӀоаггӀа критика а еш чакхъяьлар пленум. Кадрашца боаггӀача тайпара болх беш ца хилар хьахьекхар докладаца а къамаьлаш даьраша а. Цхьабакъда, из дар цӀи ейначул тӀехьагӀа даьнна оарц, хьалха даь хиннача къинойи хинна даьннача хӀамайи яь белгалонаш.

Парте обкома хьалхагӀа а къайле йолаш дацар кадраш дӀанийсъяра шоллагӀча секретарагара О. Чахкиевгара, партийни органий отдела заведующегара А Суховгара, автономни республика Министрий Совета председатела заместителагара М. Маевгара, кхы дуккха гӀулакхерча нахагара цӀенхаштта гӀалаташ дувлаш хинналга. Укхаза хьалха а ховш дар телефон етташи запискаш яздеши, наха лоархӀача цхьацца бараша шоай дуккха а гаргара нах дӀанийсбеш хинналга.

Ховр, цхьабакъда, цунна духьале-м яцар! Кхоачамбоацарех партийни принципаш цӀенхаштта телхаярга дӀакхаьчача кадрай хьакъехьарча гӀалатех хинна харцахьара хӀамаш парте обкома бокъонца бӀаргадов дийзача мара дагадоханзар персональни бехктокхам хила безилга. ТӀакха елар пленуме «хӀара йишийна цхьацца гӀалкха».

Из тамашийна дале а, пленум хинначул тӀехьагӀа цхьаккха хӀама хувцаденнадац. Бехке мел хиннар шоаш болчча бисар, цхьабараш-м кхы а лакхбелар. Кердача гӀулакхашка хьожабир къаьстта чӀоагӀа критика ераш, масала, Налаев, Межидов. Кхо доттагӀа хӀама Ӏо а йилла юкъа цӀей дезде бенна хиннаб яхаш кица да кавказе. Истола тӀа цхьанне чхьагӀара бешкилг ений, шоллагӀчо — шашлык, кхоалагӀчо ший даьвеший воӀ.

«Моттигера хьалаш» иштта да яхаш цхьацца бараша шоай «даь-веший къонгаш» балхаш тӀа дӀанийсбе, царна новкъостал де, уж лакхбе гӀерташ дола гӀулакхаш леладеча Нохч-ГӀалгӀайче кадраш кийчъяра а дӀанийсъяра а практика лаьца дий-хьогӀ из кица аьнна хеталу.

Н. УМНОВА,
26 августа арадаьннача «Советская Россия» газета тӀара.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦӀеча фронтовикий улица, 15, Телефонаш: редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48, партийни вахарен, экономикан, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цӀерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3.
Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ05117. Заказ № 4518.